

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

Т.В. Продан, Л.В. Гусар

КРИМІНОЛОГІЯ

Навчально-методичний посібник

Чернівці

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

2025

УДК 343.9(076)

П-787

Друкується за рішенням вченої ради юридичного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 13 від 22 травня 2025 року)

Рецензенти:

Марчак Віталій Ярославович, Голова Чернівецького апеляційного суду, доктор юридичних наук, професор;

Юрчишин Василь Миколайович, доктор юридичних наук, професор кримінальної юстиції, професор кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту ДТЕУ

Продан Т.В., Гусар Л.В.

П-787 Кримінологія : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 126 с.

Посібник складений відповідно до освітньої програми «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право». Подано теми і плани лекційних занять, практичних занять, тести, завдання. Наведено питання до самостійної роботи та заліку для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Право», спеціальності 081 Право.

УДК 343.9(076)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025
© Т.В. Продан, Л.В. Гусар, 2025

ЗМІСТ

РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ	4
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	29
ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ТЕСТИ, ЗАВДАННЯ.....	38
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНА КРИМІНОЛОГІЯ.....	38
Тема 1.1. Наука кримінологія	38
Тема 1.2. Злочинність	44
Тема 1.3. Причини та умови злочинності.....	57
Тема 1.4. Особистість злочинця	64
Тема 1.5. Протидія злочинності	78
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИННОСТІ.....	90
Тема 2.1. Призонізація. Рецидивна та професійна злочинність.....	90
Тема 2.2. Насильницька та сімейно-побутова злочинність	98
Тема 2.3. Наркозлочинність та кіберзлочинність	105
Тема 2.4. Корислива та пенітенціарна злочинність.....	111
ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	118

РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Кримінологія» є опанування студентами основних кримінологічних понять, ознайомлення із предметом кримінології, методологічною базою дослідження, принципами, завданнями і функціями, історією виникнення і розвитку цього наукового напрямку. Поставлене завдання передбачає з'ясування співвідношення кримінології з іншими науками, дослідження проблемних питань, пов'язаних із теоретичними та практичними аспектами поняття злочинності, її змін, регіональних і соціально-групових відмінностей. **Обов'язкова складова** – дослідження особистості злочинності та механізму злочинної поведінки, вивчення причинності відповідної злочинності, розробка рекомендацій з питань протидії відповідному негативному явищу, а також вивчення методики та методології кримінологічних досліджень, висвітлення кримінологічного аналізу окремих видів злочинності (професійної злочинності, рецидивної злочинності, насильницької злочинності, сімейно-побутової злочинності, наркозлочинності, кіберзлочинності, корисливої злочинності, пенітенціарної злочинності).

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Кримінологія» дає студентам можливість ознайомитись із викликами сьогодення, що постають перед правником у сфері протидії злочинності. Під час опанування дисципліни студенти глибше розуміють криміногенні фактори, що призводять до виникнення злочинності, аналізують статистичні дані, на основі яких в майбутньому можуть робити кримінологічне прогнозування щодо злочинності. Освоєння навчальної дисципліни в подальшому дозволяє застосовувати отримані навички у розробленні проєктів програм щодо боротьби зі злочинністю.

Основними завданнями дисципліни є:

✓ ознайомитись: з методологічною базою дослідження, принципами, завданнями і функціями даної науки; з поняттям предмета науки «Кримінологія», співвідношенням кримінології з іншими науками; з історією виникнення і розвитку цього наукового напрямку;

✓ опанувати: самостійно проводити комплексний аналіз стану та конкретної криміногенної ситуації, аналіз криміногенних факторів злочинності, організації та безпосередньої реалізації заходів протидії злочинності; співвідносити теоретичні знання із практикою їх застосування, здійснювати окремі види кримінологічної діяльності, а також проводити кримінологічне дослідження;

✓ сформувати у студентів: високу правову культуру мислення; здатність неупереджено сприймати правові явища та процеси; розвинути аналітичне мислення, вміння самостійно працювати з джерелами кримінологічної інформації, результатами кримінологічних досліджень, теоретичними джерелами та нормативно-правовими актами, виробити вміння систематизувати здобуті знання.

2. Результати навчання:

Загальні компетентності передбачають:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК9. Здатність працювати в команді;
- ЗК 16. Здатність працювати автономно;
- ЗК 19. Здатність планувати та управляти часом;
- ЗК 20. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов'язків.

Фахові компетентності для ОПП 081 ПРАВО передбачають:

- ФК3. Цінування честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;
- ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;
- ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- ФК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- ФК 19. Розуміння права як цінності та здатність діяти відповідно до цього.

Програмні результати навчання для ОПП 081 ПРАВО передбачають:

- ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин;
- ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;
- ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему;
- ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами;

- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- ПРН 14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
- ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;
- ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

В результаті опанування навчальної дисципліни «Кримінологія» студенти повинні:

знати: поняття сутності «кримінологія», методологічну базу дослідження, принципи, завдання та функції, історію виникнення та розвитку даного наукового напрямку, співвідношення кримінології з іншими науками, поняття злочинності, кількісні ознаки злочинності, якісні ознаки злочинності, поняття латентної злочинності, глобальну картину злочинності, рівень, структуру і динаміку злочинності в Україні, географію злочинності в Україні, кримінологічну картину злочинності неповнолітніх в Україні, поняття причинності злочинності як центральної проблеми кримінології, причини злочинності в Україні та світі, поняття особистості злочинця як центральної

проблеми кримінології, структуру особистості злочинця, її соціально-демографічну характеристику, соціально-психологічну характеристику, механізм співвідношення біологічного та соціального в особистості злочинця і злочинній поведінці, умовну класифікацію та типологію злочинців, поняття протидії злочинності, заходи протидії злочинності, суб'єктів протидії злочинності, поняття соціальних наслідків злочинності;

розуміти: основні завдання кримінології, природу злочинності в світі й Україні та її наслідків, сутність процесу дослідження злочинності, її прогнозування та протидії їй в Україні;

вміти використовуючи отримані знання: 1) оцінювати масштаби злочинності в Україні та світі; 2) виявляти причини та умови злочинності в Україні; 3) самостійно робити кримінологічні прогнози; 4) пропонувати ефективні заходи з протидії злочинності.

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни

Процес навчання будується шляхом використання активних методів інтеграції аудиторних занять із самостійною роботою. Кожна тема заняття доповнена завданнями для самостійної та індивідуально-дослідницької роботи. Виконання завдань спрямоване на розвиток аналітичного мислення у студентів, формування вміння самостійно працювати з результатами кримінологічних досліджень, джерелами кримінологічної інформації, теоретичними матеріалами та нормативно-правовими актами, а також на здатність систематизувати набуті знання.

Безпосереднє виконання завдань на практичних заняттях необхідно починати з уважного й ретельного вивчення теоретичного матеріалу або запропонованої практичної ситуації, що мають юридичне значення та викладені в умовах відповідного казусу. Розв'язання кожного практичного завдання має супроводжуватися наведенням ґрунтовних аргументів та ретельною,

вичерпною характеристикою правових приписів, що стосуються відповідної теми навчальної дисципліни. Обґрунтування власної позиції або думки становить ключовий елемент у процесі виконання практичного завдання.

Відповіді на практичні завдання повинні бути підготовлені у письмовій формі з обов'язковим обґрунтуванням та посиланням на відповідні джерела. Під час практичного заняття студент презентує своє рішення, бере участь у дискусії щодо варіантів, запропонованих іншими, доповнює або критикує їх, наводячи власні аргументи чи подаючи пропозиції щодо вдосконалення. Якщо хтось має інше бачення вирішення питання, відмінне від загальноприйнятого, його слід обґрунтовано представити для колективного обговорення.

ОПИС ЗМІСТУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Лекції	Практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	15	15	-	-	60		залік
Заочна	3	5	3	90	4	4	-	-	82		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		Л	П	Ла б	ін д	с.р .		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Теоретична кримінологія»												

Тема 1. Наука кримінологія	9	1	1			7	9	1				8
Тема 2. Злочинність	11	2	2			7	11	1				10
Тема 3. Причини та умови злочинності	9	1	1			7	11		1			10
Тема 4. Особистість злочинця	12	2	2			8	7		1			6
Тема 5. Протидія злочинності	9	1	1			7	8					8
Разом за ЗМ1	50	7	7			36	46	2	2			42
Змістовий модуль 2. «Кримінологічний аналіз окремих видів злочинності»												
Тема1. Призонізація. Рецидивна та професійна злочинність	10	2	2			6	11	1				10
Тема 2. Насильницька та сімейно-побутова злочинність	10	2	2			6	11	1				10
Тема 3. Наркозлочинність та кіберзлочинність	10	2	2			6	11		1			10
Тема 4. Корислива та пенітенціарна злочинність	10	2	2			6	11		1			10
Разом за ЗМ 2	40	8	8			24	44	2	2			40
Усього годин	90	15	15			60	90	4	4			82

Тематика семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Навчальним планом не передбачені	

Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год
1	1.1. НАУКА КРИМІНОЛОГІЯ 1. Вступ до кримінології. 2. Предмет і функції кримінології.	1

	3. Кримінологія в системі наук. 4. Система кримінології. 5. Основні етапи розвитку кримінології. 6. Сучасна українська кримінологія: стан, проблеми і завдання.	
2	1.2. ЗЛОЧИННІСТЬ 1. Поняття злочинності. 2. Кількісні показники злочинності. 3. Якісні показники злочинності. 4. Латентна злочинність: поняття, види та рівні. 5. «Фонові явища»: поняття та види. 6. Соціальні наслідки злочинності: поняття та структура. 7. Стан злочинності в умовах воєнного стану.	2
3	1.3. ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЗЛОЧИННОСТІ 1. Причинність злочинності в кримінології: поняття, підходи до розуміння. 2. Поняття причин та умов злочинності в кримінології. 3. Класифікація причин та умов злочинності. 4. Основні теорії причин злочинності: 1.1. Теорія аномії/напруження (Д.Е. Дюркгейм, Р.К. Мертон). 1.2. Теорія диференціальної асоціації (Е. Саверланд). 1.3. Теорії стигматизації/таврування (Ф. Танненбаум, Е. Лемерт, К. Уед). 1.4. Антропологічна теорія (Ч. Ломброзо). 1.5. Теорія делінквентних субкультур (А. Кoen). 1.6. Генетичний підхід в поясненні причин злочину. 1.7. Комплекс сваволі та ілюзій (О.М. Костенко). 2. Причини та умови конкретного виду злочинності. 3. Причини злочинності в умовах воєнного стану.	1
4	1.4. ОСОБИСТІСТЬ ЗЛОЧИНЦЯ 1. Особистість злочинця як центральна проблема кримінології.	2

	2. Структура особистості злочинця. 3. Співвідношення соціального й біологічного в особистості злочинця та злочинній поведінці. 4. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців. 5. Механізм злочинної поведінки особистості злочинця: поняття та елементи.	
5	1.5. ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ 1. Поняття протидії злочинності. 2. Заходи протидії злочинності. 3. Суб'єкти протидії злочинності. 4. Протидія злочинності в умовах воєнного стану.	1
6	2.1. ПРИЗОНІЗАЦІЯ. РЕЦИДИВНА ТА ПРОФЕСІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ 1. Глобальна картина призонізації населення в світі. 2. Стан рецидивної злочинності. 3. Причини та умови рецидивної злочинності. 4. Протидія рецидивній злочинності. 5. Професійна злочинність: поняття, види та стан. 6. Причини та умови професійної злочинності. 7. Протидія професійній злочинності.	2
7	2.2. НАСИЛЬНИЦЬКА ТА СІМЕЙНО-ПОБУТОВА ЗЛОЧИННІСТЬ 1. Глобальна картина насильницької злочинності в світі. 2. Стан насильницької злочинності в Україні. 3. Причини та умови, що сприяють насильницькій злочинності. 4. Особа злочинця, що вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення. 5. Основні напрями протидії насильницькій злочинності з врахуванням віктимологічної складової. 6. Стан сімейно-побутової злочинності в Україні. 7. Криміногенні фактори, що сприяють сімейно-побутовій злочинності.	2

	8. Особа злочинця, що вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення. 9. Основні напрями протидії сімейно-побутовій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.	
8	2.3. НАРКОЗЛОЧИННІСТЬ ТА КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ 1. Кримінологічна характеристика наркоманії та незаконного обігу наркотичних засобів. 2. Детермінанти кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків. 3. Протидія наркоманії та незаконному обігу наркотичних засобів. 4. Стан кіберзлочинності в Україні. 5. Причини та умови кіберзлочинності. 6. Характеристика осіб, які вчиняють кіберзлочини. 7. Протидія кіберзлочинності.	2
9	2.4. КОРИСЛИВА ТА ПЕНІТЕНЦІАРНА ЗЛОЧИННІСТЬ 1. Корислива злочинність: поняття, види та стан. 2. Причини і умови корисливої злочинності. 3. Особа злочинця, що вчиняє корисливі кримінальні правопорушення. 4. Протидія корисливій злочинності. 5. Стан пенітенціарної злочинності в Україні. 6. Детермінанти пенітенціарної злочинності. 7. Характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в місцях несвободи. 8. Протидія пенітенціарній злочинності.	2

Тематика лабораторних занять
Навчальним планом не передбачені

Тематика індивідуальних завдань

1.	Кримінологічна картина домашнього насильства в Україні.
2.	Кримінологічна характеристика зґвалтувань.

3.	Основні теорії причин злочинності.
4.	Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
5.	Кримінологічна характеристика транснаціональної організованої злочинності.
6.	Біологічні концепції причин злочинності.
7.	Кримінологічна характеристика жіночої злочинності.
8.	Кримінологічна характеристика та протидія злочинності неповнолітніх.
9.	Злочинність в місцях позбавлення волі та протидія їй.
10.	Кримінологічна характеристика та протидія необережній злочинності.
11.	Екологічна злочинність: стан та шляхи протидії.
12.	Кримінологічна-характеристика корисливо-насильницької злочинності.
13.	Кримінологічна характеристика та протидія корупційній злочинності.
14.	Кримінологічна картина економічної злочинності.
15.	Кримінологічна характеристика «фонових явищ».
16.	Кримінологічна характеристика вуличної злочинності.
17.	Сучасний стан торгівлі людьми в Україні.
18.	Кримінальна субкультура неповнолітніх.
19.	Кримінологічна характеристика та протидія кримінальним правопорушенням у сфері господарської діяльності.
20.	Кримінологічна політика України.

✓ **ІНДЗ – для змістового модуля, або навчальної дисципліни за власним вибором здобувача вищої освіти, узгодженим з викладачем**

Методичні рекомендації до написання ІНДЗ

1. Мета й етапи підготовки роботи

Метою ІНДЗ є поглиблення і закріплення теоретичних знань студентів, а також набуття вмінь застосовувати ці знання на практиці. ІНДЗ виконується за власним вибором студента. Студент має право виконати одне ІНДЗ за період вивчення навчальної дисципліни або у першому, або у другому модулі. Виконання ІНДЗ дає студенту можливість самостійно використовувати та узагальнювати теоретичні положення й інформаційні матеріали, формулювати власні погляди щодо невирішених питань, обґрунтовувати висновки і пропозиції, а також отримати додаткові бали до модульного контролю.

2. Основні етапи виконання ІНДЗ

- I. Вибір теми та визначення завдань дослідження.
- II. Добір та вивчення літератури, збирання й обробка інформації.
- III. Складання плану дослідження.
- IV. Написання та оформлення ІНДЗ.

3. Структура та обсяг ІНДЗ

ІНДЗ повинно мати чітку логічну структуру з відповідними складовими елементами. Традиційно ІНДЗ складається з трьох основних частин: вступу, основної частини та висновків.

У вступі подається оцінка сучасного стану досліджуваної проблеми. Основна частина роботи поділяється на кілька розділів. Перший з них зазвичай присвячений теоретико-методологічним аспектам досліджуваної теми, а інші – аналізу проблеми, обґрунтуванню висновків та пропозицій щодо її розв'язання.

У висновках підсумовуються результати дослідження. Тут також наводяться висновки та пропозиції, що показують, якою мірою досягнута мета та виконані завдання, сформульовані у вступі.

Обсяг ІНДЗ має становити 5-8 сторінок формату А4 комп'ютерного набору. Приблизний обсяг кожної структурної складової ІНДЗ (за кількістю сторінок): вступ – 1 сторінка, основна частина – 3-6 сторінок, висновки – 1 сторінка.

4. Оформлення та захист ІНДЗ.

ІНДЗ має бути написано українською мовою та правильно оформлено. Текст роботи повинен бути розміщений на аркуші формату А4 з такими полями: зліва – не менше 30 мм, справа – 15 мм, вгорі – 20 мм, внизу – 20 мм.

Структура роботи має бути такою:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ
4. Основна частина

5. Висновки
6. Список літератури
7. Додатки (за необхідності)

Зміст оформляють у вигляді переліку назв розділів роботи, для кожного з яких вказують відповідний номер початкової сторінки тексту. Розділи позначають арабськими цифрами (1, 2, 3 і т. д.). Підрозділи позначають номером розділу та підрозділу через крапку (1.1, 1.2, 2.1, 2.2 і т. д.).

Обсяг роботи визначається здатністю студента стисло та водночас вичерпно розкрити тему, сформулювати висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг ІНДЗ має становити 5-8 сторінок тексту, набраного шрифтом 14 через півтора інтервалу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною: номер сторінки проставляється арабськими цифрами унизу сторінки. Однак на титульній сторінці (першій сторінці роботи) та на сторінці, де розміщено зміст, номер сторінки не вказується.

Ілюстративний матеріал (схеми, діаграми, графіки тощо) оформляється так: під ілюстрацією з великої літери пишеться слово «Рис.» та вказується номер, що складається з номера розділу і порядкового номера рисунка в даному розділі. Наприклад: Рис. 2.1 – перший рисунок другого розділу.

Текст ІНДЗ повинен бути оригінальним і відповідати правилам академічної доброчесності, що діють у ЧНУ імені Юрія Федьковича («Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>). Перевірка наукових робіт на наявність академічного плагіату здійснюється за допомогою програмно-технічних засобів із використанням однієї або кількох програм, на які Університет має ліцензії або угоду на використання. Критерієм оригінальності наукових робіт є показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманий за допомогою

програмно-технічних засобів перевірки на плагіат відповідно до вищезазначеного положення.

У тексті обов'язково повинні бути надані посилання на джерела, з яких запозичена цифрова інформація, а також на цитати, що наводяться в дослідженні. Посилання на джерела рекомендується здійснювати посторінково.

При виконанні ІНПЗ зверніть увагу на:

- 1) необхідність структурування наданого матеріалу і збереження логіки викладу;
- 2) врахування зарубіжного досвіду обраної проблематики;
- 3) особливості вітчизняної практики.

**Відповідність змісту роботи окресленому завданню оцінюватиметься
за такими критеріями:**

№	Критерії оцінювання ІНДЗ	К-ть балів (максимум 10 балів)
1.	рівень теоретичних знань студента;	2
2.	рівень опрацювання студентом нормативно-правових актів;	2
3.	аналіз судової практики/правових позицій ВС, ЄСПЛ/ статистичних даних;	3
4.	рівень обґрунтування необхідності/доцільності пропонованих новацій.	3

Самостійна робота з навчальної дисципліни

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, визначається навчальним планом і становить 66,6 % від загального обсягу навчального часу, від передбаченого для вивчення відповідної дисципліни. Повноцінне оволодіння навчальним матеріалом передбачає систематичну та послідовну самостійну роботу студентів, спрямовану на закріплення здобутих знань.

Послідовність і зміст розділів, визначених навчальною програмою, а також перелік питань для самоконтролю забезпечують цілісне засвоєння матеріалу як на лекціях, так і під час практичних занять. Важливо трансформувати студента з пасивного споживача знань на активного їх творця, здатного самостійно формулювати проблему, аналізувати шляхи її вирішення, знаходити оптимальні результати та фахово їх застосовувати. Систематична самостійна робота не лише сприятиме поглибленню знань із дисципліни «Кримінологія» та ефективній участі в навчальному процесі, а й стане підґрунтям для подальшого творчого та професійного саморозвитку студента у його майбутній трудовій діяльності.

Самостійна робота – це форма навчання, у межах якої студент засвоює необхідні знання, опановує вміння та навички, навчається працювати планомірно й систематично, розвиває критичне мислення та формує власний стиль розумової діяльності.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Кримінологія» може включати такі види діяльності:

- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного засвоєння;
- поглиблене опрацювання наукової літератури з заданої теми та пошук додаткових джерел інформації;
- підготовку до виступів на практичних заняттях;
- систематизацію вивченого матеріалу перед модульним контролем або заліком;
- аналіз та підготовку огляду публікацій у фахових і науково-популярних виданнях;
- переклад іноземних джерел відповідної тематики;
- розв'язування практичних задач та казусів;
- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені

відповідними сертифікатами (з можливістю верифікації їх справжності на таких онлайн-платформах).

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає засоби самоконтролю (питання та завдання для самоконтролю). Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів також передбачає використання інформаційних технологій.

Самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, науковою літературою та періодичними виданнями.

Зміст завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	К-сть год
1	Тема 1. Наука кримінологія: 1. Визначте відносно самостійні розділи кримінології. 2. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з психологією. 3. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з соціологією. 4. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з математикою. 5. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з педагогікою. 6. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з девіантологією. 7. Розкрийте взаємозв'язок кримінології з конфліктологією.	7
2	Тема 2. Злочинність: 1. Охарактеризуйте сучасний стан незаконного обігу зброї в Україні. 2. Охарактеризуйте сучасний стан хуліганства в Україні. 3. Охарактеризуйте сучасний стан державної зради в Україні. 4. Охарактеризуйте сучасний стан жорстокого поводження з тваринами в Україні. 5. Охарактеризуйте сучасний стан розбещення неповнолітніх в Україні. 6. Охарактеризуйте сучасний стан терористичного акту в Україні. 7. Охарактеризуйте сучасний стан контрабанди в Україні. 8. Охарактеризуйте сучасний стан вимагання в Україні.	7

3	Тема 3. Причини та умови злочинності: 1. Охарактеризуйте теорії «екологічного» напрямку. 2. Охарактеризуйте теорії культурної девіантності. 3. Охарактеризуйте теорії контролю. 4. Охарактеризуйте теорії соціальної реакції. 5. Охарактеризуйте теорії соціального навчання. 6. Охарактеризуйте біосоціальні теорії.	7
4	Тема 4. Особистість злочинця: 1. Портрет жінки-злочинниці. 2. Портрет неповнолітнього злочинця. 3. Портрет особи, яка вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення. 4. Портрет особи, яка вчиняє корисливі кримінальні правопорушення.	8
5	Тема 5. Протидія злочинності: 1. Основні напрями протидії злочинності неповнолітніх. 2. Основні напрями протидії жіночій злочинності. 3. Основні напрями протидії корисливій злочинності. 4. Основні напрями протидії необережній злочинності.	7
6	Тема 6. Призонізація. Рецидивна та професійна злочинність: 1. Класифікація рецидивістів. 2. Кримінологічне прогнозування рецидивної злочинності. 3. Механізм індивідуальної злочинної поведінки професійного злочинця. 4. Громадськість як суб'єкт протидії професійній злочинності.	6
7	Тема 7. Насильницька та сімейно-побутова злочинність: 1. Види насильницької злочинності. 2. Віктимологічні складові причинного комплексу насильницької злочинності. 3. Роль криміногенних ситуацій в причинному комплексі сімейно-побутової злочинності. 4. Основні проблеми протидії сімейно-побутовій злочинності.	6
8	Тема 8. Наркозлочинність та кіберзлочинність: 1. Взаємозв'язок наркобізнесу та наркоманії з транснаціональними злочинними організаціями. 2. Діяльність міжнародних організацій по запобіганню наркозлочинності 3. Механізм протидії наркозлочинності в мережі Інтернет. 4. Типологія кіберзлочинців. 5. Географія поширення кіберзлочинності в Україні та світі.	6
9	Тема 9. Корислива та пенітенціарна злочинність: 1. Глобальна картина корисливої злочинності у світі.	6

	2. Роль криміногенних ситуацій у причинному комплексі корисливої злочинності. 3. Механізм злочинної поведінки особи, що вчиняє злочини в місцях несвободи. 4. Основні проблеми протидії пенітенціарній злочинності.	
Разом		60

Освітні технології, методи навчання та викладання навчальної дисципліни

Навчання та викладання базуються на компетентнісному і студентоцентричному підходах, дотриманні принципів академічної свободи та академічної доброчесності. Освітній процес орієнтований на інтерактивне навчання практичного спрямування, що реалізується у таких формах, як лекції (лекція-диспут, консультація, дискусія, лекція-презентація), практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студентів, розв'язання кейсів, а також індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти, використання он-лайн платформ «Kahoot» та «Neorpod».

Навчання здійснюється шляхом:

- усна відповідь;
- тести;
- розв'язання казусів;
- виконання інтерактивних завдань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю знань студентів є усна відповідь студента, бліц-опитування; письмова самостійна робота; виконання практичних і науково-

дослідних (індивідуальних та групових) завдань; підготовка та захист відповідних презентацій; розв’язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів. Кожен студент має можливість отримати бали чи відпрацювати пропущені ним аудиторні години практичних занять, пройшовши курси за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на цих онлайн-платформах. Кількість таких додаткових балів не може перевищувати максимальних меж за кожную тему, що визначені пунктом 5.5 робочої програми навчальної дисципліни «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти».

Формою підсумкового контролю є **залік**. Бали поточного та підсумкового контролю підсумовуються (кількість балів за М1 + кількість балів за М2 + кількість балів за залік).

Максимальна кількість балів, зароблених здобувачем, – 100 балів.

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 50 балів здобувач набирає при поточних видах контролю методом додавання балів, одержаних ним на практичних заняттях, 50 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Критерії поточного оцінювання здобувачів вищої освіти на практичному занятті

Максимальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та
--	--

	ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
Середня кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
Мінімальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками/не в повному обсязі.
0 балів за тему практичного заняття	здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для виконання професійних завдань.

Засоби оцінювання

Основними засобами контролю, що полягають в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу, є :

- усне опитування,
- контрольні роботи,
- розв'язання кейсів з практичних завдань,
- розв'язання задач-казусів,
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень,
- студентські презентації та виступи на засіданнях гуртка кафедри,

- реферативні доповіді,
- есе,
- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджено відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на таких онлайн-платформах;
- залік.

Критерії підсумкового оцінювання здобувачів вищої освіти

Бали поточного та підсумкового контролю підсумовуються (кількість балів за М1 + кількість балів за М2 + кількість балів за залік). Максимальна кількість балів, зароблених здобувачем, може бути 100 балів.

- оцінка **А «зараховано»** — здобувач вищої освіти повною мірою розкриває питання, винесені на залік, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;
- оцінка **В «зараховано»** — загалом рівень знань здобувача вищої освіти відповідає викладеному, але він припускається певних помилок при розв'язанні завдань, винесених на залік, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;
- оцінка **С «зараховано»** — здобувач вищої освіти не дає точні визначення понять, припускається певних помилок при розв'язанні завдань, винесених на залік, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;
- оцінка **Д «зараховано»** — здобувач вищої освіти розкриває питання, винесені на залік у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;
- оцінка **Е «зараховано»** — здобувач вищої освіти не розкриває питання в повному обсязі, лише у загальних рисах, не розуміє практичного застосування

норм законодавства, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

- оцінка **Fx «не зараховано»** — здобувач вищої освіти не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

Розподіл балів, які отримують здобувачі з навчальної дисципліни

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА МОДУЛЯМИ Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Підсумковий контроль Залік	Сумарна к-ть балів (макс.)
МОДУЛЬ І					МОДУЛЬ ІІ						
1.1	1.2	1.3	1.4	1.5		2.1	2.2	2.3	2.4		
5	5	5	5	5		6	6	7	6		
ВСЬОГО – 25					ВСЬОГО – 25					50	100

(Коментар: Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни).

Мінімальний пороговий рівень позитивної оцінки (зараховано) – 50 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно/ зараховано
Добре	B (80-89)	дуже добре/ зараховано
	C (70-79)	добре /зараховано
Задовільно	D (60-69)	задовільно/ зараховано
	E (50-59)	достатньо/зараховано
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно)/незараховано з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Перелік питань до заліку з навчальної дисципліни

1. Вступ до кримінології.
2. Предмет і функції кримінології.
3. Кримінологія в системі наук.
4. Система кримінології.
5. Сучасна українська кримінологія: стан, проблеми і завдання.
6. Поняття злочинності.
7. Кількісні показники злочинності.
8. Якісні показники злочинності.
9. Латентна злочинність: поняття, види та рівні.
10. «Фонові явища»: поняття та види.
11. Соціальні наслідки злочинності: поняття та структура.
12. Стан злочинності в умовах воєнного стану.
13. Причинність злочинності в кримінології: поняття, підходи до розуміння.
14. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
15. Класифікація причин та умов злочинності.
16. Теорія аномії/напруження (Д.Е. Дюркгейм, Р. К. Мертон).
17. Теорія диференціальної асоціації (Е. Саверланд).
18. Теорії стигматизації/таврування (Ф. Танненбаум, Е. Лемерт, К. Уед).
19. Антропологічна теорія (Ч. Ломброзо).
20. Теорія делінквентних субкультур (А. Коен).
21. Генетичний підхід до пояснення причин злочину.
22. Комплекс сваволі та ілюзій (О.М. Костенко).
23. Причини та умови конкретного виду злочинності.
24. Причини злочинності в умовах воєнного стану.
25. Особистість злочинця як центральна проблема кримінології.
26. Структура особистості злочинця.
27. Співвідношення соціального і біологічного в особистості злочинця і злочинній поведінці.
28. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців.

29. Механізм злочинної поведінки особистості злочинця: поняття та елементи.
30. Поняття протидії злочинності.
31. Заходи протидії злочинності.
32. Суб'єкти протидії злочинності.
33. Протидія злочинності в умовах воєнного стану.
34. Глобальна картина призонізації населення в світі.
35. Стан рецидивної злочинності.
36. Причини та умови рецидивної злочинності.
37. Протидія рецидивній злочинності.
38. Професійна злочинність: поняття, види та стан.
39. Причини та умови професійної злочинності.
40. Протидія професійній злочинності.
41. Глобальна картина насильницької злочинності в світі.
42. Стан насильницької злочинності в Україні.
43. Причини та умови, що сприяють насильницькій злочинності.
44. Особа злочинця, що вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення.
45. Основні напрями протидії насильницькій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.
46. Стан сімейно-побутової злочинності в Україні.
47. Криміногенні фактори, що сприяють сімейно-побутовій злочинності.
48. Особа злочинця, що вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення.
49. Основні напрями протидії сімейно-побутовій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.
50. Кримінологічна характеристика наркоманії та незаконного обігу наркотичних засобів.
51. Детермінанти кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків.
52. Протидія наркоманії та незаконному обігу наркотичних засобів.
53. Стан кіберзлочинності в Україні.
54. Причини та умови кіберзлочинності.

55. Характеристика осіб, які вчиняють кіберзлочини.
56. Протидія кіберзлочинності.
57. Корислива злочинність: поняття, види та стан.
58. Причини і умови корисливої злочинності.
59. Особа злочинця, що вчиняє корисливі кримінальні правопорушення.
60. Протидія корисливій злочинності.
61. Стан пенітенціарної злочинності в Україні.
62. Детермінанти пенітенціарної злочинності.
63. Характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в місцях несповоди.
64. Протидія пенітенціарній злочинності.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ТЕОРЕТИЧНА КРИМІНОЛОГІЯ

Тема 1.1. Наука кримінологія

Мета лекції: з'ясувати генезис виникнення кримінології та її розвиток. Здійснити розмежування понять: «кримінологія як наука», «кримінологія як навчальна дисципліна» та «кримінологія як напрям практичної діяльності». Проаналізувати складові предмета кримінології та визначити додаткові питання, які досліджує кримінологія. Сприяти формуванню у студентів аналітичного мислення щодо природи злочинності, її причин та шляхів протидії. Розкрити зміст основних функцій кримінології. З'ясувати місце кримінології в системі наукових знань та її зв'язок як з юридичними, так і з неюридичними науками. Проаналізувати систему кримінології залежно від підстав її поділу. Визначити етапи та напрями розвитку кримінології, розкрити погляди представників класичного, біологічного та соціологічного напрямів на існування злочинності.

План лекції

1. Вступ до кримінології.
2. Предмет і функції кримінології.
3. Кримінологія в системі наук.
4. Система кримінології.
5. Основні етапи розвитку кримінології.
6. Сучасна українська кримінологія: стан, проблеми і завдання.

Тема 1.2. Злочинність

Мета лекції: з'ясувати сутність злочинності як соціально-правового явища, її природу, основні риси та закономірності. Розкрити ознаки злочинності та класифікацію за різними критеріями (за кількістю вчинених кримінальних правопорушень, за віком, статтю, за характером вчинених діянь). Проаналізувати співвідношення понять: «злочинність» та «злочин». Розкрити зміст кількісно-якісних показників злочинності: рівень, динаміка, географія, коефіцієнт, структура та географія. Охарактеризувати поняття, види та рівні латентної злочинності. Дати характеристику явищам, які не є злочинними, але пов'язані з ними. Розкрити структуру, поняття та класифікацію соціальних наслідків.

План лекції

1. Поняття злочинності.
2. Кількісні показники злочинності.
3. Якісні показники злочинності.
4. Латентна злочинність: поняття, види та рівні.
5. «Фонові явища»: поняття та види.
6. Соціальні наслідки злочинності: поняття та структура.
7. Стан злочинності в умовах воєнного стану.

Тема 1.3. Причини та умови злочинності

Мета лекції: розкрити сутність причинності злочинності в кримінології. З'ясувати основні підходи до розуміння причинності: кондиціоналістський, традиційний, традиційно-діалектичний та інтернаціоналістський. Визначити поняття причин та умов злочинності через спектр філософського вчення про причинність. Розкрити внутрішню структуру причин злочинності та з'ясувати

групи умов злочинності. Проаналізувати класифікацію причин і умов злочинності за різними критеріями (за природою, за рівнем функціонування, за змістом та способом дії тощо). Розкрити зміст основних теорій причин злочинності: теорія аномії/напруження, теорія диференціальної асоціації, теорія стигматизації/таврування, антропологічна теорія, теорія делінквентних субкультур, теорія комплексу сваволі та ілюзій у поясненні причин злочинності.

План лекції

1. Причинність злочинності в кримінології: поняття, підходи до розуміння.
2. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
3. Класифікація причин та умов злочинності.
4. Основні теорії причин злочинності:
 - 4.1. Теорія аномії/напруження (Д.Е. Дюркгейм, Р. К. Мертон).
 - 4.2. Теорія диференціальної асоціації (Е. Саверланд).
 - 4.3. Теорії стигматизації/таврування (Ф. Танненбаум, Е. Лемерт, К. Уед).
 - 4.4. Антропологічна теорія (Ч. Ломброзо).
 - 4.5. Теорія делінквентних субкультур (А. Коен).
 - 4.6. Генетичний підхід в поясненні причин злочину.
 - 4.7. Комплекс сваволі та ілюзій (О.М. Костенко).
5. Причини та умови конкретного виду злочинності.
6. Причини злочинності в умовах воєнного стану.

Тема 1.4. Особистість злочинця

Мета лекції: з'ясувати сутність особистості злочинця як центральної проблеми кримінології. Визначити стадії криміногенної особистості (стадія передкримінальної особистості; стадія кримінальної особистості; стадія

посткримінальної особистості). Розкрити елементи структури особистості злочинця (соціально-демографічні; кримінально-правові; соціально-рольові; соціально-психологічні; риси правової та моральної свідомості). Обговорити роль взаємодії та взаємозв'язку соціального та біологічного в особистості злочинця. Охарактеризувати та з'ясувати сутність типології злочинців за характером вчинених кримінально протиправних діянь та за стійкістю антисоціальності особи. Дослідити механізм злочинної поведінки особистості злочинця, її структуру (формування криминогенної орієнтації та мотивації; опредмечування мотиву злочинного прояву через намір та рішення вчинити кримінальне правопорушення; реалізація злочинного наміру та настання суспільно небезпечних наслідків).

План лекції

1. Особистість злочинця як центральна проблема криминології.
2. Структура особистості злочинця.
3. Співвідношення соціального і біологічного в особистості злочинця і злочинній поведінці.
4. Криминологічна класифікація і типологія злочинців.
5. Механізм злочинної поведінки особистості злочинця: поняття та елементи.

Тема 1.5. Протидія злочинності

Мета лекції: з'ясувати сутність поняття протидії злочинності, її принципи, функції, завдання. Розкрити систему протидії злочинності (попередження (превенція); профілактика; боротьба; контроль; нейтралізація; корекція). Дослідити рівні протидії злочинності (загальносоціальний; спеціально-криминологічний; індивідуальний). Охарактеризувати заходи протидії злочинності: за ознакою правового регулювання, за суб'єктом

застосування, за змістом. Визначити неспеціалізованих, частково спеціалізованих та спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності. Окрему увагу приділити правоохоронним органам як спеціалізованим суб'єктам протидії злочинності (органи суду, прокуратури, національної поліції, Служби безпеки України, Міністерство юстиції України, ДБР, БЕБ, НАБУ тощо).

План лекції

1. Поняття протидії злочинності.
2. Заходи протидії злочинності.
3. Суб'єкти протидії злочинності.
4. Протидія злочинності в умовах воєнного стану.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИННОСТІ

Тема 2.1. Призонізація. Рецидивна та професійна злочинність

Мета лекції: з'ясувати поняття «призонізація населення», особливості призонізації. Вплив призонізації на населення. Визначити стан призонізованого населення як в Україні, так і інших країнах. Визначити сутність поняття «рецидивної злочинності», її ознаки. Розкрити класифікацію рецидивної злочинності. Дослідити кількісно-якісні показники рецидивної злочинності. З'ясувати криміногенні фактори рецидивної злочинності та особистість рецидивіста. Охарактеризувати основні заходи протидії злочинності та суб'єктів протидії рецидивній злочинності. Дослідити правову природу професійного злочинця, види професійних злочинців. Розкрити типологію професійних злочинців та структуру професійного злочинця. Дослідити зв'язок професійної злочинності з організованою злочинністю. Визначити кількісні та

якісні показники професійної злочинності, розкрити детермінацію професійної злочинності. Охарактеризувати заходи, основні рівні та суб'єктів протидії професійній злочинності.

План лекції

1. Глобальна картина призонізації населення в світі.
2. Стан рецидивної злочинності.
3. Причини та умови рецидивної злочинності.
4. Протидія рецидивній злочинності.
5. Професійна злочинність: поняття, види та стан.
6. Причини та умови професійної злочинності.
7. Протидія професійній злочинності.

Тема 2.2. Насильницька та сімейно-побутова злочинність

Мета лекції: з'ясувати поняття, ознаки та види насильницької злочинності. Дослідити рівень та динаміку насильницької злочинності в світі. Проаналізувати кількісні та якісні показники насильницької злочинності в Україні згідно зі статистичними даними Генеральної прокуратури України. Визначити криміногенні фактори, що сприяють насильницькій злочинності. Розкрити структуру та типологію особистості особи, що вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення. Визначити основні напрями протидії насильницькій злочинності та охарактеризувати суб'єктів протидії. Розкрити поняття, ознаки та види сімейно-побутової злочинності. Визначити рівень, динаміку, коефіцієнт та структуру сімейно-побутової злочинності. Проаналізувати частку (%) кримінальних правопорушень у виді домашнього насильства у структурі сімейно-побутової злочинності. Розкрити механізм злочинної поведінки особи, що вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення. Дослідити типологію та структуру особистості особи, що

вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення. Розкрити криміногенні фактори, що сприяють сімейно-побутовій злочинності з врахуванням віктимологічної складової. Охарактеризувати індивідуальний рівень протидії сімейно-побутовій злочинності, визначити основні програми та проєкти протидії сімейно-побутовій злочинності.

План лекції

1. Глобальна картина насильницької злочинності в світі.
2. Стан насильницької злочинності в Україні.
3. Причини та умови, що сприяють насильницькій злочинності.
4. Особа злочинця, що вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення.
5. Основні напрями протидії насильницькій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.
6. Стан сімейно-побутовій злочинності в Україні.
7. Криміногенні фактори, що сприяють сімейно-побутовій злочинності.
8. Особа злочинця, що вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення.
9. Основні напрями протидії сімейно-побутовій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.

Тема 2.3. Наркозлочинність і кіберзлочинність

Мета лекції: з'ясувати поняття та види наркозлочинності. Дослідити вплив незаконного обігу наркотичних засобів на наркотизацію населення. Проаналізувати сучасну кримінологічну картину наркозлочинності. Розкрити типологію наркозлочинців та охарактеризувати соціально-демографічні, соціально-психологічні та кримінально-правову характеристики особистості наркозлочинця. Визначити основні причини та умови існування наркозлочинності. Дати характеристику основним заходам протидії

наркозлочинності. З'ясувати загально-кримінологічні аспекти кіберзлочинності: поняття, ознаки та види. Проаналізувати якісні та кількісні показники стану кіберзлочинності. Визначити криміногенні фактори кіберзлочинності. Дослідити структуру кіберзлочинця та його типологію. Розкрити напрями діяльності спеціалізованих суб'єктів протидії кіберзлочинності. Охарактеризувати роль громадських організацій у протидії кіберзлочинності.

План лекції

1. Кримінологічна характеристика наркоманії та незаконного обігу наркотичних засобів.
2. Детермінанти кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків.
3. Протидія наркоманії та незаконному обігу наркотичних засобів.
4. Стан кіберзлочинності в Україні.
5. Причини та умови кіберзлочинності.
6. Характеристика осіб, які вчиняють кіберзлочини.
7. Протидія кіберзлочинності.

Тема 2.4. Корислива та пенітенціарна злочинність

Мета лекції: з'ясувати правову природу, ознаки та види корисливої злочинності. Проаналізувати кримінологічну картину корисливої злочинності. Визначити основні криміногенні фактори, що спряють корисливій злочинності. Охарактеризувати особистість особи корисливого злочинця. Визначити основні напрями та розкрити роль суб'єктів протидії корисливій злочинності. З'ясувати сутність пенітенціарної злочинності, її ознаки та види. Визначити причини та умови пенітенціарної злочинності. Проаналізувати рівень, динаміку та структуру пенітенціарної злочинності. Розкрити типологію, структуру

особистості пенітенціарного злочинця та дослідити механізм злочинної поведінки. Проаналізувати заходи протидії пенітенціарній злочинності та охарактеризувати спеціальних суб'єктів протидії пенітенціарній злочинності.

План лекції

1. Корислива злочинність: поняття, види та стан.
2. Причини і умови корисливої злочинності.
3. Особа злочинця, що вчиняє корисливі кримінальні правопорушення.
4. Протидія корисливій злочинності.
5. Стан пенітенціарної злочинності в Україні.
6. Детермінанти пенітенціарної злочинності.
7. Характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в місцях несвободи.
8. Протидія пенітенціарній злочинності.

ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ТЕСТИ, ЗАВДАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНА КРИМІНОЛОГІЯ

Тема 1.1. Наука кримінологія

Питання

1. Вступ до кримінології.
2. Предмет і функції кримінології.
3. Кримінологія в системі наук.
4. Система кримінології.
5. Основні етапи розвитку кримінології.
6. Сучасна українська кримінологія: стан, проблеми і завдання.

Тести

1. Кримінологія є:

- А. самостійною теоретико-прикладною суспільною наукою про злочинність (про її природу, сутність, закономірності виникнення, суспільного прояву та протидії);
- В. самостійною теоретико-правовою наукою про протидію злочинності;
- С. самостійною кримінально-правовою наукою про природу злочинності та протидію їй;
- Д. самостійною юридико-психологічною наукою про злочинність.

2. Кримінологія як наука є:

- А. складовою частиною науки кримінального права;
- В. окремою наукою;

- С. складовою частиною юридичної психології;
- Д. складовою частиною юридичної соціології.

3. Напрямом кримінології не вважається:

- А. Інституціональна кримінологія;
- В. Натуралістична кримінологія;
- С. «Екологічна» кримінологія;
- Д. Кримінологія України.

4. З якою наукою кримінально-правового циклу не пов'язана кримінологія?

- А. кримінальне право;
- В. кримінально-процесуальне право;
- С. деліктологія;
- Д. криміналістика.

5. Предмет кримінології складає:

- А. злочинність, причини і умови виникнення злочинності;
- В. злочинність, особистість злочинця, протидія злочинності;
- С. злочинність і особистість злочинця;
- Д. злочинність, особистість злочинця, причини і умови злочинності, протидія злочинності.

6. Яка функція не є основною для кримінології?

- А. практично-перетворювальна;
- В. описова;
- С. організаційна;
- Д. пояснювальна.

7. Функція кримінології, за допомогою якої кримінологія дає наукове пояснення об'єктам, розкриваючи на основі емпіричних даних і теоретичних положень суть досліджуваних об'єктів:

- a) описова;
- b) прогностична;
- c) практично-перетворювальна;
- d) пояснювальна;
- e) прикладна.

8. Хто вперше застосував термін «кримінологія»?

- A. Ганс Гросс;
- B. Рафаель Гарофало;
- C. Чезаре Ломброзо;
- D. Чезаре Беккарія.

9. Кримінологія як наука сформувалася:

- A. у XVII столітті;
- B. у першій половині XVIII століття;
- C. у першій половині XIX століття;
- D. у другій половині XIX століття.

10. Формування перших кримінологічних поглядів та ідей в Україні відбулося:

- A. у XVII столітті;
- B. у XVIII столітті;
- C. в першій половині XVIII століття;
- D. до другої половини XIX століття.

11. Перші кримінологічні ідеї в історії української кримінологічної думки зустрічаємо в працях:

- A. Т.Г. Шевченка;

- В. О.Ф. Кістяківського;
- С. П.П. Михайленка;
- Д. М.С. Грушевського.

12. Хто вважається засновником антропологічного напрямку в кримінології?

- А. Аристотель;
- В. Франц Йозеф Галль;
- С. Фрідріх Енгельс;
- Д. Чезаре Ломброзо.

13. До загальнонаукових теоретичних методів кримінології не належить:

- А. синтез;
- В. аналіз;
- С. абстрагування;
- Д. експеримент.

14. До загальнонаукових емпіричних методів кримінології не належить:

- А. безпосереднє спостереження;
- В. метод структурного аналізу;
- С. посереднє спостереження;
- Д. стандартизоване спостереження.

15. Який метод інших наук не є методом кримінології?

- А. метод опитування;
- В. метод вивчення документів;
- С. статистичний метод;
- Д. метод екстрасенсорики.

Завдання

Завдання 1

Чезаре Беккарія писав, що: «Краще запобігти злочинові, ніж карати за нього». Що вчений мав на увазі? Чи погоджуєтесь ви із цим твердженням?

Завдання 2

Чезаре Ломброзо зазначав, що: «Злочинець – це не просто морально зіпсована особа, а особа, яка є продуктом своєї природи». Що вчений мав на увазі? Чи погоджуєтесь ви із цим твердженням?

Завдання 3

Адольф Кетле писав, що: «Суспільство готує злочин, а злочинець лише здійснює його». Що вчений мав на увазі? Чи погоджуєтесь Ви з цим твердженням?

Завдання 4

Рафаель Гарофало стверджував, що: «Злочин є порушенням моральних почуттів, які необхідні для виживання суспільства». Що вчений мав на увазі? Чи погоджуєтесь ви із цим твердженням?

Завдання 5

Енріко Феррі зауважував: «Злочинець – це результат спадковості, середовища й соціальної організації». Що вчений мав на увазі? Чи погоджуєтесь ви із цим твердженням?

Література

1. Василевич В.В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с.

2. Гусар Л.В. Біологічна концепція Чезаре Ломброзо. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 249-253.
3. Костенко О.М. У світлі соціального натуралізму (вибране): вибрані твори. Київ : Паливода А.В., 2020. 812 с.
4. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 12-32.
5. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 12-28.
6. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 8-25.
7. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 10-40.
8. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 9-30.
9. Кримінологія : підручник / В.С. Ковальський Г.С. Семаков, О.М. Костенко. Київ : Юрінком, 2017. 344 с.
10. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
11. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
12. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
13. Тимошенко В.І., Шакур В.І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

Тема 1.2. Злочинність

Питання

1. Поняття злочинності.
2. Кількісні показники злочинності.
3. Якісні показники злочинності.
4. Латентна злочинність: поняття, види та рівні.
5. «Фонові явища»: поняття та види.
6. Соціальні наслідки злочинності: поняття та структура.
7. Стан злочинності в умовах воєнного стану.

Тести

1. Злочинність – не є явищем:
 - A. соціальним;
 - B. антропоморфічним;
 - C. кримінально-караним;
 - D. історично-мінливим.
2. Злочинність характеризується такими показниками:
 - A. кількісні і оціночні;
 - B. якісні, кількісні і оціночні;
 - C. кількісні і якісні;
 - D. оціночні і якісні.
3. Показники злочинності підлягають вимірюванню для:
 - A. розроблення заходів щодо протидії злочинності;
 - B. визначення величини її майбутнього прояву;
 - C. отримання уявлень про її розміри;

D. сукупність усього вищенаведеного.

4. Вимірювання злочинності за основними її параметрами здійснюється, передусім, шляхом збору та накопичення відповідних показників:

A. опублікованих у ЗМІ;

B. опублікованих у наукових виданнях, віднесеними компетентними органами до фахових;

C. за формами державної статистики;

D. опублікованих світовими рейтинговими агентствами.

5. Кількісно-якісна характеристика злочинності в конкретно взятому регіоні за певний період часу – це:

A. рівень злочинності;

B. стан злочинності;

C. динаміка злочинності;

D. пропорція злочинності.

6. Рівень злочинності – це:

A. це визначена в абсолютних числах загальна кількість кримінальних правопорушень та осіб, які їх вчинили, вчинених на певній території, за певний проміжок часу;

B. це визначена у відносних числах загальна кількість кримінальних правопорушень, вчинених на певній території, за певний проміжок часу;

C. це визначена в абсолютних числах загальна кількість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за певний проміжок часу;

D. це визначена в абсолютних числах загальна кількість кримінальних правопорушень, вчинених на певній території.

7. Рівень злочинності характеризується:

A. кількістю кримінальних правопорушень;

- В. інтенсивністю вчинення;
- С. кількістю осіб, що їх вчинили;
- Д. кількістю кримінальних правопорушень і кількістю осіб, що їх вчинили.

8. З якою метою визначається коефіцієнт злочинності?

- А. визначити кількість кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми;
- В. визначити кількість кримінальних правопорушень у районах міста;
- С. визначити різницю в кількості населення регіонів;
- Д. відмежувати кримінальні правопорушення вчинені в місті та в селі.

9. Коефіцієнт інтенсивності злочинності – це:

- А. кількість кримінальних правопорушень, що припадає на кожну тисячу населення певної території;
- В. показник злочинності на певній території, що визначається через кількість кримінальних правопорушень;
- С. відносний статистичний показник поширення злочинності на певній території та визначається через кількість кримінальних правопорушень, що припадає на кожну тисячу населення певної території;
- Д. відносний статистичний показник поширення злочинності.

10. Коефіцієнт злочинної активності – це:

- А. співвідношення кількості вчинених кримінальних правопорушень до чисельності всього населення;
- В. співвідношення чисельності населення до кількості вчинених кримінальних правопорушень;
- С. співвідношення кількості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, до кількості вчинених кримінальних правопорушень;
- Д. співвідношення кількості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, до чисельності всього населення.

11. Коефіцієнт злочинної активності розраховується:

- A. стосовно осіб віком від 16 років;
- B. стосовно осіб віком від 18 років;
- C. стосовно осіб віком від 14 років;
- D. стосовно всього населення.

12. Структура злочинності – це:

- A. її склад, поширеність, співвідношення між окремими видами злочинних проявів, а також обставини їх вчинення в конкретних просторово-часових умовах – з урахуванням визначальних ознак кримінально протиправних діянь та характеристик осіб, які їх вчиняють;
- B. її склад у конкретних умовах простору;
- C. співвідношення між складовими видами злочинних проявів у часі;
- D. поширеність злочинних проявів за визначальних ознак кримінально протиправних діянь та осіб, які їх вчиняють.

13. Структура злочинності характеризується таким показником, як:

- A. коефіцієнт злочинності;
- B. ціна злочинності;
- C. динаміка злочинності;
- D. питома вага.

14. У структурі злочинності найбільший відсоток припадає на:

- A. насильницьку злочинність;
- B. екологічну злочинність;
- C. корисливу злочинність;
- D. наркозлочинність.

15. До видів структури злочинності не належить:

- A. статистична структура;

- В. кримінально-правова структура;
- С. кримінологічна структура;
- Д. антропометрична структура.

16. Співвідношення частини злочинності до її загальної кількості – це:

- А. коефіцієнт;
- В. структура;
- С. питома вага;
- Д. рівень.

17. Що являє собою динаміка злочинності?

- А. показник, що відображає динаміку рівня та структури злочинності упродовж визначеного періоду часу;
- В. кількісно-якісна характеристика злочинності в конкретно взятому регіоні за певний період часу;
- С. співвідношення частини злочинності до її загальної кількості;
- Д. показник, який відображає зміну її видів протягом певного тимчасового періоду.

18. Динаміка злочинності – це показник, що відбиває зміни:

- А. рівня злочинності;
- В. інтенсивності злочинності;
- С. структури злочинності;
- Д. рівня та структури злочинності.

19. Види динаміки злочинності:

- А. складна, змішана;
- В. базисна, ланцюгова;
- С. проста, ланцюгова;
- Д. базисна, складна;

20. Базисна динаміка злочинності визначається:

- А. послідовно в рівних проміжках часу відносно до обраного року;
- В. довільними проміжками часу відносно до обраного року;
- С. порівнянням кожного року відносно до попереднього;
- Д. за заздалегідь встановленими проміжками часу.

21. Ланцюгова динаміка злочинності визначається:

- А. послідовно в рівних проміжках часу відносно до обраного року;
- В. довільними проміжками часу відносно до обраного року;
- С. порівнянням кожного року відносно до попереднього;
- Д. за заздалегідь встановленими проміжками часу.

22. Ціна злочинності – це:

- А. характер і обсяг матеріальної та іншої шкоди, заподіяної злочинністю, включаючи витрати держави та суспільства на здійснення заходів із протидії кримінальним проявам;
- В. співвідношення між групами й видами кримінальних правопорушень у вчинених різними категоріями правопорушників;
- С. сукупність кримінальних правопорушень, які не ввійшли у процесі аналізу злочинності до статистичних даних;
- Д. витрати держави і суспільства на боротьбу зі злочинністю.

23. До складових ціни злочинності можна віднести:

- А. моральну шкоду від вчиненого кримінального правопорушення;
- В. економічно шкідливі наслідки від вчиненого кримінального правопорушення;
- С. соціально шкідливі наслідки вчиненого кримінального правопорушення;
- Д. сукупність всього вищенаведеного.

24. Географія злочинності – це:

- A. просторово-часові особливості злочинності;
- B. просторові особливості злочинності;
- C. часові особливості злочинності;
- D. просторово-динамічні особливості злочинності.

25. Який вид злочинності не виділяється в кримінології?

- A. організована;
- B. професійна;
- C. рецидивна;
- D. випадкова.

26. До виду злочинності за критерієм класифікації «стать» відносять:

- A. жіночу злочинність;
- B. злочинність неповнолітніх;
- C. злочинність дорослих;
- D. злочинність осіб похилого віку.

27. Яка злочинність називається латентною?

- A. частина рецидивної злочинності;
- B. злочинність, яка з різних причин не знайшла свого відображення в офіційній звітності;
- C. вид економічної злочинності;
- D. злочинність відображена в офіційних звітах правоохоронних органів.

28. Видами латентності є:

- A. низька, середня, висока;
- B. природня, штучна, погранична;
- C. низька, наявна, прихована;
- D. висока, погранична, низька.

29. Природна латентність – це:

- А. сукупність випадків, коли правоохоронним органам не були відомі факти вчинення кримінальних правопорушень;
- В. випадки, коли факт кримінального правопорушення виявляється певною особою, але з різних причин не сприймається нею як кримінально протиправне діяння;
- С. сукупність випадків, коли правоохоронний орган, маючи інформацію про вчинене суспільно небезпечне діяння, не реєструє його і не ставить на облік з будь-яких причин;
- Д. протиправні діяння, які не реєструються внаслідок відсутності складу кримінального правопорушення.

30. Штучна латентність – це:

- А. сукупність випадків, коли правоохоронним органам не були відомі факти вчинення кримінальних правопорушень;
- В. випадки, коли факт кримінального правопорушення виявляється певною особою, але з різних причин не сприймається нею як кримінально протиправне діяння;
- С. сукупність випадків, коли правоохоронний орган, маючи інформацію про вчинене суспільно небезпечне діяння, не реєструє його і не ставить на облік з будь-яких причин;
- Д. протиправні діяння, які не реєструються внаслідок відсутності складу кримінального правопорушення.

31. Погранична латентність — це:

- А. сукупність випадків, коли правоохоронним органам не були відомі факти вчинення кримінального правопорушення;
- В. випадки, коли факт кримінального правопорушення виявляється певною особою, але з різних причин не сприймається нею як кримінально протиправне діяння;

С. сукупність випадків, коли правоохоронний орган, маючи інформацію про вчинене суспільно небезпечне діяння, не реєструє його і не ставить на облік з будь-яких причин;

Д. протиправні діяння, які не реєструються внаслідок відсутності складу кримінального правопорушення.

32. Рівнями латентності є:

А. низький, середній, високий;

В. природний, штучний, пограничний;

С. низький, наявний, прихований;

Д. високий, пограничний, низький.

Завдання

Завдання 1

На території Чернівецької області у 2024 році вчинено 15000 кримінальних правопорушень. У 2020 році цей показник складав 10000 кримінальних правопорушень. Визначте темп абсолютного росту (зниження) злочинності за цей період.

Завдання 2

На території Чернівецької області проживає 889 928 осіб, з них 10000 – особи, що досягли 16-річного, 9000 – 14-річного, 7000 – 18-річного віку. Протягом 2022 року на її території вчинено 15000 кримінальних правопорушень. Визначте коефіцієнт злочинної активності на території Чернівецької області за зазначений період часу.

Завдання 3

На території України у 2022 році проживало 35 000 000 осіб, у 2021 році – 41 167 336 осіб. Протягом 2022 року на території України зареєстровано

362 636 кримінальних правопорушень, а у 2021 році – 321 433. Визначте коефіцієнт злочинної інтенсивності на території України за зазначений період часу.

Завдання 4

На території України у 2024 році зареєстровано 492 479 кримінальних правопорушень, у 2023 році – 475 595 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 362 636 кримінальних правопорушень. Визначте рівень та динаміку злочинності на території України шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 5

На території України у 2024 році зареєстровано 492 479 кримінальних правопорушень. Кримінальних правопорушень проти власності було обліковано у звітному періоді – 132 910, кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я – 80 054, кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи – 872, а кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи – 539. Визначте частку вищенаведених кримінальних правопорушень у загальній структурі злочинності на території України.

Завдання 6

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури у 2024 році зареєстровано 539 кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи, у 2023 році – 494 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 1535 кримінальних правопорушень. Визначте рівень та динаміку кримінальних правопорушень проти волі честі та гідності особи шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 7

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури у 2024 році, зареєстровано 872 кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, у 2023 році – 947 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 623 кримінальних правопорушень. Визначте рівень та динаміку кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 8

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури у 2024 році, зареєстровано 5998 злочинів проти основ національної безпеки України, у 2023 році – 6270 злочинів, а у 2022 році – 17 422 злочинів. Визначте рівень і динаміку злочинів проти основ національної безпеки України шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 9

Відповідно до статичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 8789 кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, у 2023 році – 7974 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 7333 кримінальних правопорушень. Визначте рівень та динаміку кримінальних правопорушень проти громадської безпеки шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 10

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 5139 кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, у 2023 році – 4840 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 3414 кримінальних правопорушень. Визначте рівень та динаміку кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності шляхом ланцюгового та базисного методів за період 2022-2024 років.

Завдання 11

Вкажіть способи виявлення латентної злочинності щодо кримінальних правопорушень:

- ✓ кримінальні правопорушення проти власності;
- ✓ кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи;
- ✓ кримінальні правопорушення проти статевої свободи та недоторканості;
- ✓ кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів;
- ✓ кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності;
- ✓ кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Завдання 12

Упорядкуйте наведений перелік кримінальних правопорушень від можливо високого рівня латентності до нижчого рівня латентності:

- хуліганство;
- умисне вбивство;
- крадіжка;
- зараження венеричною хворобою;
- залишення в небезпеці;
- насильницьке донорство;
- вимагання;
- насильницьке зникнення;
- торгівля людьми;
- домашнє насильство;
- зґвалтування;
- контрабанда (культурних цінностей та зброї, товарів, підакцизних товарів);

- жорстоке поводження з тваринами;
- розбещення неповнолітніх.

Література

1. Генеральна прокуратура України. URL: <https://www.gp.gov.ua/>
2. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 26-40.
3. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 50-72.
4. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт.; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 49-60.
5. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 31-74.
6. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
7. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
8. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
9. Кримінологія : історія та колаборантно-воєнні злочини в сучасній Україні : навчальний посібник / Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П. Ліра-К. 2023, 350 с.
10. Шпиталенко Г.А., Мельничук Д.П., Богоявленська Ю.В. Соціальна природа злочинності: історичний та гносеологічний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 356-361.

Тема 1.3. Причини та умови злочинності

Питання

1. Причинність злочинності в кримінології: поняття, підходи до розуміння.
2. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
3. Класифікація причин та умов злочинності.
4. Основні теорії причин злочинності:
 - 4.1. Теорія аномії/напруження (Д.Е. Дюркгейм, Р. К. Мертон).
 - 4.2. Теорія диференціальної асоціації (Е. Саверланд).
 - 4.3. Теорії стигматизації/таврування (Ф. Танненбаум, Е. Лемерт, К. Уед).
 - 4.4. Антропологічна теорія (Ч. Ломброзо).
 - 4.5. Теорія делінквентних субкультур (А. Коен).
 - 4.6. Генетичний підхід в поясненні причин злочину.
 - 4.7. Комплекс сваволі та ілюзій (О.М. Костенко).
5. Причини та умови конкретного виду злочинності.
6. Причини злочинності в умовах воєнного стану.

Тести

1. Категорія, що характеризує залежність одних явищ, процесів і станів від інших, свідчить про зв'язок між речами та явищами – це:
 - А. детермінація;
 - В. обумовленість;
 - С. динаміка;
 - Д. інерція.
2. Причини злочинності – це:
 - А. обставини, що полегшують вчинення кримінальних правопорушень;

- В. обставини, які зумовлюють існування злочинності;
- С. обставини, що прискорюють вчинення кримінальних правопорушень;
- Д. обставини, що перешкоджають існуванню злочинності.

3. Які причини кримінальних правопорушень за природою виникнення?

- А. об'єктивні та суб'єктивні;
- В. загальні та внутрішні;
- С. основні та додаткові;
- Д. головні та другорядні.

4. Назвіть причини кримінальних правопорушень за рівнем функціонування:

- А. загальні;
- В. зовнішні;
- С. суб'єктивні;
- Д. головні.

5. Назвіть причини та умови кримінальних правопорушень за змістом та способом дії:

- А. загальні, особливі та конкретні причини та умови;
- В. конкретні, спеціальні та поодинокі причини та умови;
- С. загальні, конкретні та поодинокі причини та умови;
- Д. загальні, спеціальні та конкретні причини та умови.

6. Укажіть причини та умови кримінальних правопорушень за джерелами:

- А. внутрішні та зовнішні;
- В. суб'єктивні та об'єктивні;
- С. загальні та спеціальні;
- Д. конкретні та особливі.

7. Що відносять до «фонових» явищ злочинності?

- A. необережні кримінальні правопорушення;
- B. пияцтво, наркоманія, азартні ігри, проституція та ін.;
- C. кримінальні правопорушення, пов'язані з наркотиками;
- D. культурно-просвітницькі заходи.

Завдання

Завдання 1

Спробуйте узагальнити інформацію засобів масової інформації про «резонансні» кримінальні правопорушення у м. Чернівці за останні 3 роки. Визначте причини та умови цих кримінальних правопорушень.

Завдання 2

Назвіть причини та умови кримінального правопорушення, проаналізувавши наведені дані з кримінальної справи:

22 листопада 2024 року приблизно о 17 годині громадянка А., перебуваючи за місцем свого проживання під час словесного конфлікту з чоловіком Б., тримаючи у руках кухонний ніж, завдала йому вказаним кухонним ножом один удар в ділянку мечоподібного трикутника грудей потерпілого, чим спричинила тілесні ушкодження у вигляді проникаючого, сліпого поранення в ділянці мечоподібного відростка з ушкодженням черевної частини аорти, що спричинило гостру внутрішню крововтрату та знекровлення організму, внаслідок чого потерпий Б. помер на місці події.

У судовому засіданні А. свою вину в інкримінованому їй кримінальному правопорушенні визнала повністю, надала суду показання, за змістом яких цього дня чоловік Б. розпивав алкогольні напої і заснув, вона його розбудила щоб повечеряв, він почав з нею сваритися, шарпати за одяг. Оскільки це було на кухні і вона готувала їжу, то тримала в руках ніж, все відбувалося дуже швидко і спочатку вона не зрозуміла, що сталося, а коли зрозуміла, то почала надавати допомогу чоловікові. У вчиненому діянні щиро розкалася.

Завдання 3

Назвіть причини та умови кримінального правопорушення, проаналізувавши наведені дані з кримінальної справи:

У квітні 2022 року громадянин А. за попередньою змовою зі своєю дружиною, громадянкою Б., вирішили завербувати кілька соціально незахищених осіб, використовуючи їх уразливий стан, викликаний тяжкими особистими та сімейними обставинами, та передати цих осіб для подальшої трудової експлуатації у вигляді заняття жебрацтвом.

Упродовж квітня-травня 2022 року А. та Б., скориставшись уразливим станом знайомих їм: В., Д. та К., викликаному тяжкими особистими та сімейними обставинами вказаних осіб, а також їх скрутним матеріальним становищем, шляхом обману, який полягав у неправдивих обіцянках працевлаштувати останніх, завербували їх з метою подальшої експлуатації у вигляді зайняття жебрацтвом.

01 червня 2022 року А. та Б. передали Л. трьох осіб: В., Д. та К. для подальшої трудової експлуатації у вигляді заняття жебрацтвом на території м. Львова, за що отримали від Л. грошову винагороду в розмірі 40 000 грн.

Завдання 4

Назвіть причини та умови кримінального правопорушення, проаналізувавши наведені дані з кримінальної справи:

15 серпня 2024 року приблизно о 17 годині громадянин Т., використовуючи належний йому мотоблок марки «Кентавр» з легковим саморобним причепом, прибув до лісозахисної смуги, розміщеної за межами населеного пункту с. Пужайково Піщанської ОТГ Подільського району Одеської області.

Всупереч встановленому законом порядку заготівлі лісопродукції, без наявності спеціального дозволу на використання лісових ресурсів, за допомогою бензопили марки «ZOMAX», він здійснив незаконну порубку двох сироростучих дерев породи «Дуб», які повністю відокремив від кореня. Після

цього розпиляв їх на колоди, частину з яких завантажив до саморобного причепа та розпочав рух по польовій дорозі за межами населеного пункту.

У цей же день Т. збув частину незаконно заготовленої деревини, після чого повернувся до лісозахисної смуги з наміром забрати залишену деревину для подальшого використання у власних цілях.

Завдання 5

Назвіть причини та умови кримінального правопорушення, проаналізувавши наведені дані з кримінальної справи:

19 жовтня 2022 року близько 19.00 години громадянин К. прийшов до будинку свого знайомого М., де вони удвох перебували за подвір'ям, сиділи на лавці та обмінювалися фотографіями на мобільних телефонах. Приблизно о 20.00 годині М. подзвонила мати та сказала йому повертатися додому. При цьому К. заздалегідь планував вчинити напад на М. з метою незаконного збагачення – захопити його у заручники, зв'язати та утримувати у нежитлому будинку та вимагати у батьків М. 10 000 доларів США за звільнення М. Ввечері цього ж дня він вирішив скористатися можливістю та виконати свій задум. Тому він вийшов разом з М. із двору, після чого на повороті вдарив М. ногою по нозі під коліно, який від удару присів. Після цього він накинув на шию М. мотузку, якою почав здавлювати шию, а щоб той не галасував, притиснув її ще сильніше. У результаті стиснення шиї М. припинив подавати ознаки життя. Перевіривши пульс, він зрозумів, що М. помер. Тіло М. він взяв на плече та переніс у покинутий будинок по вулиці Чапаєва, який раніше приглянув для реалізації свого наміру, кинувши на підлогу обличчям донизу. Згадавши, що М. був у шапці, він повернувся на місце нападу, знайшов шапку, яку відразу викинув у смітник. Повернувшись додому, він не став писати листа батькам М. з вимогою викупу, оскільки, коли ніс М., телефон останнього десь випав, що унеможливлювало слати смс-повідомлення про сплату грошей.

Завдання 6

Назвіть причини та умови кримінального правопорушення, проаналізувавши наведені дані з кримінальної справи:

23 січня 2020 року громадянка Ж. перебувала біля свого будинку. Близько 09:55 до її будинку на власному автомобілі марки «ВАЗ 2101» прибув громадянин М., у транспортний засіб якого сіла Ж. з метою отримання грошових коштів за земельний пай. У салоні автомобіля між Ж. та М. виникла словесна сварка на ґрунті особистих неприязних відносин через незадовільну суму виплачених коштів. Під час сварки М. вийшов з автомобіля через наближення громадянина Р., співмешканця Ж., з яким у М. також виникла словесна перепалка.

Перебуваючи в салоні автомобіля та скориставшись обставинами, що її дії залишилися непоміченими, Ж. відкрила бардачок, де виявила сумку з грошовими коштами в сумі 20 000 гривень. Після цього Ж. вийшла з автомобіля, тримаючи гроші в руках, продемонструвала їх співмешканцю Р. та повідомила, що забирає ці кошти, залишить собі необхідну суму для власних потреб, а решту поверне за потреби.

У подальшому громадянка Ж. відкрито заволоділа грошовими коштами у розмірі 20 000 гривень та втекла з місця вчинення кримінального правопорушення.

Література

1. Головкін Б.М. Про детермінацію злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 274-280.
2. Етіологія злочину : Теорії, аналіз, результат : монографія / Сергій Нежурбіда. Чернівці : Друк Арт, 2013. 432 с.
3. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 75-92.

4. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 73-85.
5. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Чернєй, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернєя ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 72-82.
6. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 45-60.
7. Кримінологія : академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 89-100.
8. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
9. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
10. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
11. Тимошенко В.І., Шакун В.І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

Тема 1.4. Особистість злочинця

Питання

1. Особистість злочинця як центральна проблема кримінології.
2. Структура особистості злочинця.
3. Співвідношення соціального і біологічного в особистості злочинця і злочинній поведінці.
4. Кримінологічна класифікація і типологія злочинців.
5. Механізм злочинної поведінки особистості злочинця: поняття та елементи.

Тести

1. Особистість злочинця – це:
 - A. це сукупність соціально значущих характеристик, ознак, зв'язків і відносин, що визначають особу, винну в порушенні кримінального закону
 - B. особа, відносно якої порушена кримінальна справа;
 - C. особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння і щодо якої вирок суду набрав законної сили;
 - D. сукупність зв'язків злочинця з соціумом.
2. Кримінологія вивчає особистість злочинця для того, щоб:
 - A. з'ясувати, які характерні риси і властивості тієї чи іншої особистості формують громадську, злочинну поведінку;
 - B. розробити заходи з профілактики та попередження злочинних проявів;
 - C. зрозуміти мотив злочинної поведінки;
 - D. все правильно.
3. До біосоціальних ознак структури особистості злочинця не належить:

- A. ознаки формування, соціалізації особи;
- B. демографічні ознаки, які мають соціальне і психологічне значення;
- C. показники фізичного стану здоров'я;
- D. індивідуальні психологічні риси.

4. До ознак формування соціалізації особи злочинця не належить:

- A. освіта;
- B. наявність професії;
- C. характер занять у вільний час;
- D. соціально-житлові умови.

5. До ознак соціального статусу та соціальних ролей особи злочинця не відносять:

- A. соціальне становище;
- D. сімейний стан;
- C. наявність спеціальності (професії);
- D. соціально-житлові умови.

6. До безпосередніх ознак спрямованості особистості злочинця не відносять:

- A. потреби, інтереси, соціальні цінності в основних сферах життєдіяльності;
- B. соціальні плани особи на майбутнє;
- C. діяльнісні прояви в основних сферах життєдіяльності суспільства;
- D. асоціальні або антисуспільні потреби, інтереси.

7. До соціально-демографічних ознак особистості злочинця, що мають соціальне і психологічне значення належить:

- A. освіта;
- B. соціально-житлові умови;
- C. стать;
- D. соціальне становище.

8. До психофізіологічних особливостей структури особистості злочинця не належить:

- А. тип вищої нервової діяльності;
- В. психофізіологічні риси що мають генетичне походження;
- С. особливості темпераменту;
- Д. особливості харчування.

9. До показників фізичного здоров'я злочинця не відносять:

- А. фізичні вади та загальний стан, що безпосередньо впливають на можливості соціальної адаптації, розвитку, діяльності;
- В. гостре респіраторне захворювання;
- С. хронічні захворювання соматичного типу;
- Д. наркоманія.

10. До показників психічного здоров'я злочинця належить:

- А. патологія, що виключає осудність злочинця;
- В. хронічні захворювання соматичного типу;
- С. антисоціальні потреби;
- Д. вольові якості.

11. До індивідуальних психологічних рис злочинця не належать:

- А. позитивні риси характеру;
- В. негативні риси характеру;
- С. вольові якості;
- Д. тип вищої нервової діяльності.

12. До ознак, пов'язаних із вчиненням особою кримінального правопорушення, не належать:

- А. ознаки ставлення особи до вчиненого;
- В. наявність колишніх судимостей;

- С. форма кримінально протиправного діяння (індивідуальна, групова, організована);
- Д. ставлення суспільства до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

13. Типологія злочинців – це:

- А. різновид класифікації злочинців за віком;
- В. диференціації об'єктів за статтю жертви;
- С. особливий різновид класифікації, який принципово відрізняється від інших видів останньої проведенням диференціації об'єктів за їх типовими ознаками;
- Д. особливий різновид класифікації, який подібний до неї, проте здійснюється лише правоохоронними органами.

14. Класифікація злочинців – це:

- А. різні види кримінальних правопорушень, спільним для яких є знаряддя вчинення кримінального правопорушення;
- В. диференціації об'єктів, яка здійснюється за будь-якою спільною ознакою;
- С. об'єднання суб'єктів вчинення кримінального правопорушення;
- Д. диференціації суб'єктів, яка здійснюється за будь-якою відмінною ознакою.

15. Які з перерахованих типів злочинців виділяють у кримінології?

- А. злісні;
- В. випадкові;
- С. нестійкі;
- Д. все перераховане.

16. Особистість злочинця в кримінології вивчається з метою:

- А. розробки методів аналізу стану злочинності;
- В. розв'язання теоретичних проблем кримінології;
- С. визначення причин вчинення кримінального правопорушення;
- Д. все сказане.

17. Кримінологічні дослідження особистості злочинця починаються з моменту:

- A. визнання кримінального правопорушення;
- B. визнання особи винною у вчиненні кримінального правопорушення;
- C. виникнення злочинного задуму;
- D. вчинення особою кримінального правопорушення.

18. Ситуаційний злочинець – це:

- A. особа, яка вперше вчинила кримінальне правопорушення;
- B. особа, яка вчинила кримінальне правопорушення під впливом певної ситуації;
- C. особа, яка вперше вчинила тяжкий злочин;
- D. особа, яка вчинила кримінальне правопорушення внаслідок збігу обставин.

19. За характером імовірного прояву суспільної небезпечності особистості виділяють тип злочинності:

- A. кримінальний;
- B. пасивний;
- C. асоціальний;
- D. суспільно прийнятний.

20. За характером інтенсивності виділяють такий тип злочинця:

- A. асоціальний;
- B. предкримінальний;
- C. пасивний;
- D. нестійкий.

21. За глибиною суспільної неприйнятності виділяють такий тип злочинця:

- A. передкримінальний;
- B. пасивний;
- C. нестійкий;

D. суспільно небезпечний.

22. За стійкістю суспільної неприйнятності виділяють такий тип злочинця:

A. пасивний;

B. нестійкий;

C. менш активний;

D. антисоціальний.

23. Яка із вказаних груп ознак притаманна характеристиці особистості злочинця?

A. соціальні ролі і статуси;

B. просторово-часові ознаки;

C. соціально корисні роботи;

D. статус у громадських і державних організаціях.

24. Яке із вказаних понять належить до типів злочинців за характером вчинених злочинів?

A. насильницький тип;

B. вбивця;

C. шахрай;

D. некримінальний.

25. До якого типу злочинців відносять осіб, що вперше вчинили кримінальне правопорушення, не встоявши перед впливом несприятливих зовнішніх факторів формування та життєдіяльності особистості, однак взагалі характеризуються більше позитивно, ніж негативно?

A. випадковий тип;

B. злісний тип;

C. ситуативний тип;

D. особливо злісний тип.

26. Мотивація кримінального правопорушення – це:

- A. процес усвідомлення власної ідентичності злочинця;
- B. процес внутрішньої (суб'єктивної) детермінації дій;
- C. елемент суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- D. процес зовнішньої активності суб'єкта кримінального правопорушення.

27. Який із наведених елементів не входить до механізму злочинної поведінки?

- A. мотивація злочину;
- B. реалізація злочинного наміру;
- C. прийняття рішення про вчинення кримінального правопорушення;
- D. вчинення готування або замаху на кримінальне правопорушення.

28. Сукупність обставин, в яких опиняється людина перед вчиненням кримінального правопорушення, що впливають на її свідомість, почуття, волю і відповідно до моральних якостей даної особи безпосередньо зумовлюють її намір і рішучість вчинити кримінально протиправне діяння:

- A. ситуація кримінального правопорушення;
- B. мотивація кримінального правопорушення;
- C. причина кримінального правопорушення;
- D. мета кримінального правопорушення.

29. Віктимологія – це:

- A. вчення про жертву, предметом дослідження якого є жертва будь-якого діяння чи явища, як протиправного, так і не пов'язаного із правопорушенням;
- B. допоміжна для кримінального права, кримінального процесуального права, криміналістики міждисциплінарна наука про жертву кримінально протиправних посягань, що функціонує паралельно з кримінологією;
- C. самостійна наука, яка вивчає особу злочинця;
- D. наука, яка вивчає злочинність, її показники.

30. Конфліктна віктимна поведінка – це:

- А. коли потерпілий створює конфліктну ситуацію або бере активну участь у конфлікті, що виник;
- В. демонстрування багатства, екстравагантна зовнішність, неправильна поведінка жінки, що створює уявлення про її доступність тощо;
- С. довірливість і наївність неповнолітніх та інших осіб, які неспроможні протистояти нападаючому;
- Д. багаторічний конфлікт, що існує між потерпілим і злочинцем.

31. Жертва кримінального правопорушення – це:

- А. особа або певна спільнота людей, якій прямо чи опосередковано завдана будь-яка шкода внаслідок кримінально протиправного посягання;
- В. особа, що реально постраждала від кримінального правопорушення, але з якихось причин цей факт залишився невідомим для офіційного обліку;
- С. особа, якій кримінальним правопорушенням безпосередньо заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду;
- Д. особа або певна спільнота людей, яким не завдається шкода суспільно небезпечним діянням.

32. За соціальною характеристикою поведінка потерпілих від кримінальних правопорушень може бути поділена на:

- А. негативну, соціальну, позитивну соціальну;
- В. нервову, антиправову, кримінальну;
- С. побутову, нейтральну, позитивну соціальну;
- Д. побутову, правову, негативну соціальну.

33. Поняття «злочинець» і «правопорушник»:

- А. тотожні;
- В. поняття злочинець охоплює поняття правопорушника;
- С. поняття правопорушник не охоплює поняття злочинця;

Д. поняття правопорушник охоплює поняття злочинця.

34. Вчення про жертву кримінального правопорушення – це:

- А. кримінальна психологія;
- В. кримінопенологія;
- С. кримінальна віктимологія;
- Д. кримінологія.

35. Латентна жертва кримінального правопорушення – це:

- А. особа або певна спільнота людей, якій прямо чи опосередковано завдано будь-якої шкоди від кримінально протиправного посягання;
- В. особа, яка реально постраждала від кримінального правопорушення, але з якихось причин цей факт залишився невідомим для офіційного обліку;
- С. особа, якій кримінальним правопорушенням безпосередньо заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду;
- Д. особа, дії якої залишилися невідомими для офіційного обліку.

Завдання

Завдання 1

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Громадянин А., уродженець м. Полтава, є громадянином України, має вищу освіту, розлучений, непрацюючий, інвалід 3-ї групи внаслідок війни, раніше не судимий, характеризується позитивно, на обліку в лікарів нарколога та психіатра не перебуває.

А., перебуваючи вдома і усвідомлюючи, що його дії суперечать основним принципам суспільної моралі у сфері статевих стосунків і не відповідають існуючим традиціям суспільства, завдаючи шкоди моральному вихованню та викликаючи деформацію уявлень про сексуальні відносини, порушуючи

вимоги ст. 2 Закону України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 року та ст. 1 і ст. 2 Міжнародної конвенції про запобігання обороту порнографічних видань і торгівлі ними, укладеної в Женеві 12.09.1923 року, використовуючи мобільний телефон, завантажив у соціальну мережу «Meendo» інформацію порнографічного характеру.

Завдання 2

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Громадянка К., переслідуючи корисливу мету отримання стабільних незаконних прибутків від вербування та переміщення людей з метою їх експлуатації, вирішила вчинити кримінальне правопорушення, спрямоване на порушення конституційних прав людини, зокрема особистої свободи. Усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій і передбачаючи їх негативні наслідки, вона вирішила зайнятися кримінально протиправною діяльністю, пов'язаною з пошуком, вербуванням та переміщенням осіб з уразливим станом через збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин через державний кордон України. Для цього К. почала поширювати через коло довірених осіб жіночої статі, а також за допомогою створених так званих «груп» у додатку «Телеграм» інформацію з приводу роботи для дівчат за кордоном, а саме в м. Алмати Республіки Казахстан, де К. має зв'язки із менеджерами салонів із надання сексуальних послуг, обіцяючи високооплачувану заробітну плату, при цьому маючи умисел на вербування осіб жіночої статі з метою подальшої їх сексуальної експлуатації.

К. – громадянка України, 1980 року народження, уродженка м. Краматорськ Донецької області, має середню спеціальну освіту, розлучена, має на утриманні неповнолітню дитину (2008 року народження), офіційно не працевлаштована, раніше не судима.

Завдання 3

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Громадянин М., перебуваючи у квартирі, за місцем проживання Л., разом з останнім розпивав алкогольні напої. Пізніше Л. попросив у М., щоб той зняв із його банківської картки АТ «ОщадБанк» грошові кошти у сумі 5000 грн., повідомивши останньому пароль від вищевказаної картки.

Реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на вчинення крадіжки грошових коштів, солдат М., використовуючи банківську картку АТ «Ощад Банк», що належить Л., і маючи доступу до неї, за проханням Л., через банківський термінал АТ КБ «Приват Банк» провів транзакцію по зняттю грошових коштів у сумі 5000 грн., якими він у подальшому розпорядився на власний розсуд.

М. – українець, 28 років, має середню освіту, не одружений, раніше не судимий, характеризується позитивно, безконфліктний, має скрутне матеріальне становище.

Завдання 4

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

18 грудня 2023 року з метою незаконного вилову риби неподалік від свого місця проживання на дачі, громадянин В. прибув на узбережжя Цибульницької затоки Кременчуцького водосховища річки Дніпро поблизу Садівничого товариства «Автомобіліст» м. Світловодськ Кіровоградської області з незаконними знаряддями лову риби та гумовим човном.

Діючи з протиправним умислом, за допомогою гумового надувного човна марки «BARK», В. вийшов на воду Цибульницької затоки, де без дозволу рибоохорони виставив незаконне знаряддя лову, після чого став очікувати доки наловиться риба.

Реалізуючи свій протиправний задум до кінця В. за допомогою гумового надувного човна марки «BARK» витягнув з води виставлену ним сітку разом із

виловленою рибою та повернувся на узбережжя Цибульницької затоки, де був викритий у вчиненому працівником Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Кіровоградській області.

В. – громадянин України, українець, має середню освіту, неодружений, не працює, раніше не судимий.

Завдання 5

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

17 липня 2020 року близько 19 год. 30 хв. громадянин У., перебуваючи на пасажирському сидінні автомобіля «Mercedes», почув удар у заднє скло автомобіля. Вийшовши з автомобіля, громадянин У. побачив на проїжджій частині велосипед «Аіст», біля якого на тротуарі в положенні сидячи перебував громадянин П. Останній, рухаючись на велосипеді, з власної неувважності допустив зіткнення з автомобілем.

Перебуваючи у публічному місці, у присутності сторонніх осіб, громадянин У., виявляючи зверхнє ставлення до оточуючих, нехтуючи загальноприйнятими нормами суспільної моралі та поведінки, безпідставно, використовуючи малозначний привід, порушуючи громадський порядок та встановлені у суспільстві норми поведінки, завдав один удар внутрішньою частиною стиснутої в кулак кисті правої руки в обличчя громадянину П., який перебував у положенні сидячи. Внаслідок удару потерпілому П. було заподіяно фізичний біль та легкі тілесні ушкодження.

У. – громадянин України, українець, 1989 року народження, офіційно працевлаштований – водій ТОВ «Шляхбуд Тростянець», одружений, має на утриманні малолітню дитину, раніше не судимий.

Завдання 6

Складіть кримінологічний портрет неповнолітнього злочинця за період 2022-2024 років, використовуючи статистичні дані, наведені у розділі «Про

осіб, які вчинили кримінальні правопорушення» Офісу Генерального прокурора.

Завдання 7

Складіть кримінологічний портрет особистості жінки-злочинниці за останні три роки, використовуючи статистичні дані, наведені у розділі «Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення» Офісу Генерального прокурора.

Завдання 8

Проаналізуйте відомості про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в групі, в стані сп'яніння та повторно за останні три роки, використовуючи статистичні дані, наведені у розділі «Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення» Офісу Генерального прокурора.

Завдання 9

Проаналізуйте відомості про зайнятість осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за останні три роки, використовуючи статистичні дані, наведені у розділі «Про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення» Офісу Генерального прокурора.

Література

1. Гусар Л.В. Побудова пошукового портрета серійного злочинця. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 4. С.110-115.
2. Кацавець Р.С. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Алерта. 2021. 134 с.
3. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 130-140.

4. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 76-87.
5. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Чернєй, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернєя ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 99-116.
6. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 110-121.
7. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 75-88.
8. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
9. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
10. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
11. Продан Т.В. Механізм запобігання жіночій насильницькій злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 203-208.
12. Тимошенко В.І., Шакун В.І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

Тема 1.5. Протидія злочинності

Питання

1. Поняття протидії злочинності.
2. Заходи протидії злочинності.
3. Суб'єкти протидії злочинності.
4. Протидія злочинності в умовах воєнного стану.

Тести

1. Недопущення формування, розвитку та реалізації причин і умов злочинності та злочинних проявів – це:
А. кримінологічна профілактика;
В. запобігання злочинності;
С. припинення злочинних проявів;
D. протидія злочинності.
2. Перешкоджання дії детермінантів злочинності та її проявів, передусім причин і умов останніх через обмеження, нейтралізацію, а за можливістю і усунення їхньої дії – це:
А. кримінологічна профілактика;
В. запобігання злочинності;
С. припинення злочинних проявів;
D. ліквідація злочинності.
3. На який суб'єкт законодавець не покладає основну функцію протидії злочинності?
А. Служба безпеки України;
В. засоби масової інформації;

- C. органи прокуратури;
- D. державна податкова служба.

4. На який суб'єкт законодавець покладає основну функцію протидії злочинності?

- A. органи внутрішніх справ;
- B. громадські організації;
- C. міжнародні організації;
- D. засоби масової інформації.

5. Що не належить до елементів протидії злочинності?

- A. боротьба зі злочинністю;
- B. профілактика злочинності;
- C. стимулювання злочинності;
- D. запобігання злочинності.

6. До рівнів протидії злочинності відносять:

- A. загальний;
- B. індивідуальний;
- C. кримінологічний;
- D. соціальний.

7. До критеріїв класифікації заходів протидії злочинності не належать:

- A. критерії по цілі;
- B. критерії по масштабах;
- C. критерії по видах злочинності;
- D. критерії по методу проведення.

8. За критерієм цілі до заходів протидії злочинності належать:

- A. спеціальні заходи;

- В. регіональні заходи;
- С. всеукраїнські заходи;
- Д. міжобласні заходи.

9. За критерієм відношення до процесуального закону до заходів протидії злочинності належать ті, які регулюються:

- А. процесуальним законодавством;
- В. моральними нормами;
- С. нормами культури;
- Д. звичаями.

10. За критерієм масштабу до заходів протидії злочинності відносять:

- А. загальносвітові;
- В. загальнодержавні;
- С. загальносоціальні;
- Д. континентальні.

11. За критерієм території до заходів протидії злочинності не належать заходи:

- А. міждержавні;
- В. загальнодержавні;
- С. регіональні;
- Д. конфесійні.

12. Програма кримінологічного дослідження – це:

- А. науковий документ, який містить схему логічно обґрунтованого переходу від загальних теоретичних уявлень про досліджуване явище до використання інструментарію та виконання дослідницьких процедур;
- В. короткий опис проблеми на основі аналізу всього вже наявного комплексу наукових знань;
- С. план роботи кримінологів по дослідженню обраної теми;

Д. встановлена вищим законодавчим органом влади форма проведення кримінологічного дослідження.

13. Метод експертних оцінок – це:

- А. отримання інформації про об'єктивні і суб'єктивні факти від респондентів;
- В. безпосереднє сприйняття і опис фактів, подій, ситуацій та процесів;
- С. отримання висновків з певних досліджуваних питань, викладених групою спеціально відібраних експертів з числа наукових і практичних працівників;
- Д. новий експериментальний метод оцінки явищ, що досліджуються.

14. Кримінологічне дослідження – це:

- А. процес отримання нових знань про злочинність, причини й умови, що її зумовлюють, особу злочинця для розробки та реалізації заходів, спрямованих на підвищення ефективності роботи з метою запобігання злочинним проявам;
- В. розробка методичних документів для збирання первинної інформації;
- С. розробка та втілення в правоохоронній практиці ефективних заходів запобіжної діяльності;
- Д. процес отримання нових знань про злочинність, її причини й умови для поліпшення норм кримінального законодавства.

15. Процес отримання, обробки й аналізу інформації з метою визначення майбутнього стану злочинності або ймовірності вчинення конкретного злочину – це:

- А. кримінологічне планування;
- В. кримінологічна профілактика;
- С. кримінологічне прогнозування;
- Д. кримінологічне запобігання злочинності.

16. Діяльність органів прокуратури як суб'єкта протидії злочинності регламентується:

- A. Законом України «Про прокуратуру»;
- B. Законом України «Про Службу безпеки України»;
- C. Кримінально-процесуальним кодексом України;
- D. Кримінальним кодексом України.

17. Діяльність органів внутрішніх справ як суб'єкта протидії злочинності регламентується:

- A. Законом України «Про Службу безпеки України»;
- B. Кримінальним кодексом України;
- C. Законом України «Про прокуратуру»;
- D. Законом України «Про Національну поліцію».

18. Діяльність Служби безпеки України як суб'єкта протидії злочинності регламентується:

- A. Кримінальним кодексом України;
- B. Законом України «Про Національну поліцію»;
- C. Законом України «Про прокуратуру»;
- D. Законом України «Про Службу безпеки України».

19. Діяльність державної податкової служби України як суб'єкта протидії злочинності регламентується:

- A. Податковим кодексом України;
- B. Кримінально-виконавчим кодексом України;
- C. Кримінальним кодексом України;
- D. Кримінально-процесуальним кодексом України.

20. Діяльність органів і установ виконання покарань як суб'єкта протидії злочинності регламентується:

- A. Кримінально-виконавчим кодексом України;
- B. Кримінальним кодексом України;

- С. Кримінально-процесуальним кодексом України;
- Д. Виправно-трудовим кодексом України.

21. Короткострокове кримінологічне прогнозування – це прогноз на:

- А. місяць;
- В. рік;
- С. півріччя;
- Д. п'ятиріччя.

22. Перспективне кримінологічне прогнозування – це прогноз на:

- А. рік-два;
- В. п'ять років;
- С. десять-п'ятнадцять років;
- Д. п'ять-сім років.

23. Індивідуальне прогнозування злочинної поведінки можна здійснювати лише щодо осіб, які:

- А. в минулому не вчиняли кримінальних правопорушень;
- В. в минулому вчиняли кримінальні правопорушення;
- С. в майбутньому планують вчинити кримінальні правопорушення;
- Д. були жертвами кримінальних правопорушень.

24. Обґрунтованість кримінологічного прогнозування полягає в тому, що:

- А. прогноз злочинності не повинен залежати від особистих або групових інтересів і видавати бажане за істину;
- В. високий ступінь прогнозу має здійснюватися з достовірністю;
- С. воно повинно ґрунтуватися на аналізі криміногенних факторів в їх динаміці;
- Д. воно повинно ґрунтуватися на аналізі криміногенних факторів у межах міста.

25. Усі нормативно правові акти, які є предметом кримінологічної експертизи, поділяються на:

- A. укази та постанови;
- B. кодекси та закони;
- C. закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- D. постанови та розпорядження.

26. До підзаконних нормативно-правових актів, які є предметом кримінологічної експертизи, не належать:

- A. кримінальний кодекс України;
- B. постанови Кабінету Міністрів України;
- C. акти міністерств та відомств;
- D. акти місцевих органів влади та самоврядування.

27. Укази, які є предметом кримінологічної експертизи, видаються:

- A. Кабінетом міністрів України;
- B. Президентом України;
- C. Верховною Радою України;
- D. органами місцевого самоврядування.

28. Закони, які є предметом кримінологічної експертизи, поділяються на:

- A. конституційні та звичайні;
- B. кодифікаційні та звичайні;
- C. поточні та звичайні;
- D. звичайні та особливі.

29. Закони, які є предметом кримінологічної експертизи, можуть бути прийняті:

- A. Кабінетом міністрів України;
- B. на референдумі;
- C. Президентом України;

Д. Головою Конституційного Суду.

30. Протидія злочинності – це:

- А. психологічна категорія;
- В. кримінально-правова категорія;
- С. кримінологічна категорія;
- Д. кримінально-процесуальна категорія.

Завдання

Завдання 1

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України станом на 1 грудня 2024 року обліковано 5730 кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу зброї, що на 282 кримінальних правопорушень більше порівняно з 2023 роком та на 889 – більше порівняно з 2022 роком (станом на цей же період).

У зв'язку з цим, які заходи повинні здійснити правоохоронні органи для зменшення проявів незаконного обігу зброї?

Завдання 2

Спробуйте узагальнити інформацію засобів масової інформації про «резонансні» кримінальні правопорушення у м. Чернівці за останні 2 роки та визначте основні напрями протидії щодо цих кримінальних правопорушень.

Завдання 3

У судовому засіданні неповнолітній С. по суті пред'явленого обвинувачення пояснив, що повністю визнає свою вину за ч. 2 ст. 289 КК України.

С. пояснив, що 11 березня 2024 року близько 19.00 години він разом із братом К. домовилися викрасти автомобіль, що належить громадянину Н., з

метою поїздки до знайомої дівчини в село. Підійшовши до автостоянки, де знаходився автомобіль, переконавшись, що їх ніхто не бачить, вони проникли до транспортного засобу, завели його та поїхали в село до дівчини. Через приблизно 5 годин вони повернули викрадений автомобіль на автостоянку.

Визначте конкретні заходи профілактики, які могли б запобігти цьому кримінальному правопорушенню. Які існують програми протидії злочинності неповнолітніх?

Завдання 4

Проаналізуйте нормативно-правові акти спеціалізованих суб'єктів протидії злочинності (Національна поліція України, СБУ, НАБУ, ДБР та БЕБ) та визначте у порівняльній таблиці спільні та відмінні заходи щодо протидії злочинності.

Завдання 5

Проаналізуйте програми протидії злочинності в Україні та визначте їх ефективність. Порівняйте їх із програмами протидії злочинності з однією із країн Європейського Союзу.

Завдання 6

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України, у 2024 році обліковано 1413 кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми особами, що на 347 кримінальних правопорушень менше порівняно з 2023 роком та на 122 – більше порівняно з 2022 роком.

Оцініть ефективність кримінологічних заходів, вчинених правоохоронними органами у сфері протидії злочинності неповнолітніх з врахуванням відповідних тенденцій за даний період?

Завдання 7

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України, у 2022 році зареєстровано 8439 кримінальних правопорушень, вчинених жінками, у 2023 році – 11 734 кримінальних правопорушень, а у 2024 році вже зареєстровано 11 532 кримінальних правопорушень, вчинених жінками.

Визначте конкретні заходи протидії, які могли б бути вжиті для зменшення рівня кримінальних правопорушень, вчинених жінками. Зробіть SWOT-аналіз протидії жіночій злочинності.

Завдання 8

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України, у 2024 році зареєстровано 189 кримінальних правопорушень, пов'язаних із жорстоким поводженням з тваринами, у 2023 році – 175 кримінальних правопорушень, а у 2022 році зареєстровано 150 кримінальних правопорушень у цій сфері.

Визначте конкретні заходи протидії, які могли б бути вжиті для зменшення рівня кримінальних правопорушень, пов'язаних із жорстоким поводженням з тваринами. Зробіть SWOT-аналіз протидії жорстокому поводженню з тваринами.

Завдання 9

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України, у 2022 році зареєстровано 1095 кримінальних правопорушень, пов'язаних із дитячою порнографією, у 2023 році – 1621 кримінальне правопорушення, а у 2024 році зареєстровано 1809 кримінальних правопорушень у цій сфері.

Визначте конкретні заходи протидії, які могли б бути вжиті для зменшення рівня кримінальних правопорушень, пов'язаних із дитячою порнографією. Зробіть SWOT-аналіз протидії дитячій порнографії в Україні та країнах Європейського Союзу.

Завдання 10

Проаналізуйте сучасні тенденції злочинності в Україні та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії злочинності на 2026-2028 роки.

Завдання 11

Порівняйте систему протидії злочинності в Україні та в одній із країн Європейського Союзу (превенція, профілактика, боротьба, контроль, корекція та нейтралізація).

Література

1. Андрушко А. В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте, 2020. 560 с.
2. Блажівський Є.М. Моніторинг протидії злочинності в Україні : монографія. Харків : Золота миля, 2020. 378 с.
3. Косяченко К.Е. Окремі напрямки взаємодії неурядових організацій зі Службою Безпеки України у сфері протидії злочинності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2024 № 67. С. 48-51.
4. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 156-172.
5. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 129-141.
6. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 194-210.
7. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 126-136.

8. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 110-128.
9. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
10. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
11. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
12. Продан Т.В. Актуальні питання протидії торгівлі людьми. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 443-445.
13. Трепак В.М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 442 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИННОСТІ

Тема 2.1. Призонізація. Рецидивна та професійна злочинність

Питання

1. Глобальна картина призонізації населення в світі.
2. Стан рецидивної злочинності.
3. Причини та умови рецидивної злочинності.
4. Протидія рецидивній злочинності.
5. Професійна злочинність: поняття, види та стан.
6. Причини та умови професійної злочинності.
7. Протидія професійній злочинності.

Тести

1. Рецидивна злочинність – це:
 - A. крадіжка двох автомобілів без значної перерви у часі;
 - B. вчинення кримінального правопорушення особою, незалежно від наявності у неї судимості;
 - C. повторне вчинення нового кримінального правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення і у якої не знята або не погашена судимість;
 - D. історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, яке являє собою систему реальних і конкретних кримінальних правопорушень, повторно вчинених особою, яка раніше вчиняла кримінальне правопорушення, на певній території за певний період часу.
2. Структура рецидивної злочинності – це:

А. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами рецидивних кримінальних правопорушень, у конкретних умовах місця (території) та часу, з урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;

В. співвідношення між складовими видами злочинних проявів у часі рецидивної злочинності;

С. поширеність злочинних проявів за визначальних ознак злочинних діянь та осіб, які їх вчиняють;

Д. вчинення у конкретних умовах простору (території) та часу рецидивних кримінальних правопорушень.

3. До типу рецидивіста за ступенем суспільної небезпеки не належить:

А. ситуативний;

В. випадковий;

С. злісний;

Д. спеціальний.

4. До типу рецидивного злочинця за стійкістю і спрямованістю антисуспільної поведінки відносять:

А. асоціальний тип;

В. випадковий тип;

С. корисливий тип;

Д. насильницький тип.

5. Засуджений З., який відбуває покарання у вигляді позбавлення волі, обвинувачується у вбивстві через необережність У. Визначте вид рецидиву:

А. складний;

В. кримінологічний;

С. пенітенціарний.

Д. постпенітенціарний.

6. За ступенем тяжкості рецидивного кримінального правопорушення розрізняють:

- А. рецидив нетяжкого злочину, рецидив тяжкого злочину, рецидив особливо тяжкого злочину;
- В. рецидив кримінального проступку, рецидив нетяжкого злочину;
- С. рецидив кримінального проступку, рецидив особливо тяжких злочинів;
- Д. рецидив кримінального проступку, рецидив нетяжкого злочину, рецидив тяжкого злочину, рецидив особливо тяжкого злочину.

7. Співвідношення між кримінальними правопорушеннями, які становлять їх рецидив – це:

- А. структура рецидиву;
- В. динаміка рецидиву;
- С. питома вага рецидиву;
- Д. коефіцієнт рецидиву.

8. Пенітенціарний рецидив – це:

- А. вчинення кримінального правопорушення особою до моменту відбування покарання у вигляді позбавлення волі, щодо якої не застосований запобіжний захід у вигляді тримання під вартою;
- В. вчинення кримінального правопорушення особою після звільнення від відбування покарання у вигляді позбавлення волі;
- С. вчинення кримінального правопорушення особою, яка відбуває покарання у вигляді позбавлення волі;
- Д. вчинення кримінального правопорушення особою під час відбування покарання у вигляді пробаційного нагляду.

9. Складним, з точки зору протидії, є рецидив:

- А. загальний;
- В. спеціальний;

- С. повторний;
- Д. усічений.

10. Основним напрямом профілактики рецидиву є:

- А. рання профілактика;
- В. соціальний контроль над тими, хто відбув покарання;
- С. встановлення за тими, хто відбули покарання, нагляду;
- Д. контроль злочинності в цілому.

11. За територіальним критерієм, до заходів протидії рецидивній злочинності не належать заходи:

- А. міждержавні;
- В. міжрегіональні;
- С. загальнодержавні;
- Д. закордонні.

12. Транснаціональна злочинність – це:

- А. історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, яке являє собою систему реальних та конкретних кримінальних правопорушень, які поширюються за межі однієї країни;
- В. злочинність, яка поширюється за межі однієї області;
- С. кримінальні правопорушення, що посягають на міжнародний правопорядок або завдають шкоди нормальному співіснуванню держав;
- Д. кримінальні правопорушення, вчинювані особою на території іноземних держав.

13. Структура транснаціональної злочинності – це:

- А. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами транснаціональних кримінальних правопорушень, у конкретних умовах

простору та часу, за визначальних ознак кримінально протиправних діянь та осіб, які їх вчиняють;

В. склад транснаціональної злочинності у конкретних умовах простору;

С. співвідношення між складовими видами транснаціональних проявів у часі;

Д. поширеність транснаціональних проявів за визначальних ознак злочинних діянь та осіб, які їх вчиняють.

14. До транснаціональної злочинності не належить:

А. контрабанда;

В. торгівля людьми;

С. крадіжка;

Д. міжнародний тероризм.

15. Професійна злочинність – це:

А. відносно самостійний вид злочинної діяльності, суб'єкти якої не володіють спеціальними знаннями;

В. історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, яке являє собою систему реальних і конкретних кримінальних правопорушень, суб'єкти якої, володіючи відповідними спеціальними вміннями, знаннями та навичками, займаються кримінальним промислом по здобуванню основного або додаткового доходу на певній території за певний період часу;

С. вид злочинної діяльності, суб'єкти якої займаються кримінальним промислом по здобуванню додаткового доходу;

Д. вид злочинної діяльності, суб'єкти якої вчиняють кримінальні правопорушення у відповідній їх знанням галузі промисловості.

16. Структура професійної злочинності – це:

А. склад, поширеність та співвідношення між складовими видами професійної злочинності, вчиненими у конкретних умовах місця (території) та часу, з

урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;

В. склад професійної злочинності у конкретних умовах простору;

С. співвідношення між складовими видами злочинних проявів у часі професійної злочинності;

Д. поширеність кримінально протиправних проявів за визначальних ознак суспільно небезпечних діянь та осіб, які вчиняють професійні злочини.

17. До ознак професійної злочинності не належить:

А. наявність у суб'єкта відповідної кримінальної «кваліфікації»;

В. постійний і стійкий характер діяльності;

С. підтримування зв'язків з антисоціальним середовищем;

Д. наявність сім'ї.

18. За територіальним критерієм, до заходів протидії професійній злочинності не належать заходи:

А. міждержавні;

В. загальнодержавні;

С. релігійні;

Д. регіональні.

Завдання

Завдання 1

Проаналізуйте рівень рецидивної злочинності відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України за останні 3 роки та визначте її тенденції. Порівняйте рівень рецидивної злочинності в Україні з однією із країн Європейського Союзу.

Завдання 2

Проаналізуйте динаміку рецидивної злочинності в Україні шляхом ланцюгового та базисного методів за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії рецидивній злочинності на наступний рік.

Завдання 3

Зробіть SWOT-аналіз протидії рецидивній злочинності в Україні.

Завдання 4

Проаналізуйте рівень професійної злочинності відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України за останні 3 роки та визначте її тенденції. Порівняйте стан професійної злочинності в Україні з однією із країн Європейського Союзу.

Завдання 5

Чи правильне твердження, що «професійна злочинність є формою організованої злочинності». Відповідь аргументуйте.

Завдання 6

Проаналізуйте динаміку та сучасні тенденції професійної злочинності в Україні за останні 3 роки, складіть проєкт загальнодержавної програми протидії професійній злочинності на наступний рік.

Завдання 7

Зробіть SWOT-аналіз протидії професійній злочинності в Україні.

Завдання 8

Проаналізуйте рівень та динаміку призонізації населення в Україні за останні 5 років. Порівняйте отримані дані з показниками країн Європейського Союзу.

Завдання 9

Розробіть концепцію загальнодержавної програми профілактики призонізації серед молоді. Які заходи можна запровадити для того, щоб зменшити вплив кримінальних субкультур на молодь та відповідно уникнути ними кримінального переслідування?

Література

1. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 187-200.
2. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 199-218.
3. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 477-519.
4. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 187-221.
5. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 185-193, 287-300.
6. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
7. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
8. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

9. Макаренко Н.К. Запобігання професійній злочинності в Україні. Київ, 2021. 455 с.
10. Ткаченко І.М. Рецидивна злочинність серед жінок. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 218-223.
11. Філіппов С.О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 452 с.
12. Черевко К.О. Призонізація як фактор кримінального радикалізму серед засуджених до позбавлення волі. *Вісник Кримінологічної Асоціації України*. 2023. № 2 (29) С. 127-135.

Тема 2.2. Насильницька та сімейно-побутова злочинність

Питання

1. Глобальна картина насильницької злочинності в світі.
2. Стан насильницької злочинності в Україні.
3. Причини та умови, що сприяють насильницькій злочинності.
4. Особа злочинця, що вчиняє насильницькі кримінальні правопорушення.
5. Основні напрями протидії насильницькій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.
6. Стан сімейно-побутової злочинності в Україні.
7. Криміногенні фактори, що сприяють сімейно-побутовій злочинності.
8. Особа злочинця, що вчиняє сімейно-побутові кримінальні правопорушення.
9. Основні напрями протидії сімейно-побутовій злочинності з врахуванням віктимологічної складової.

Тести

1. Структура насильницької злочинності – це:

- А. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами насильницьких злочинів, у конкретних умовах місця (території) та часу, з урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;
- В. співвідношення між складовими видами насильницьких кримінальних правопорушень у часі;
- С. поширеність злочинних проявів за визначальних ознак насильницької злочинності та осіб, які їх вчиняють;
- Д. вчинення у конкретних умовах простору (території) та часу насильницьких кримінальних правопорушень.

2. Об'єктами посягання при насильницькій злочинності не є:

- А. життя і здоров'я;
- В. честь та гідність;
- С. статевая свобода і статевая недоторканність;
- Д. духовний розвиток.

3. Ознаками насильницької злочинності є:

- А. фізичні блага особистості;
- В. засобом посягання є фізичне або психічне насильство;
- С. посягання носить умисний характер;
- Д. кримінальні правопорушення вчиняються проти волі потерпілого.

4. Однією з причин вчинення насильницьких кримінальних правопорушень є:

- А. співвідношення рівня населення з рівнем їх фактичного задоволення;
- В. незбалансованість фінансових внесків у виробничу сферу виховання і культуру;
- С. нестабільність у суспільстві;
- Д. соціальні розшарування.

5. До осіб, які схильні до вчинення насильницьких кримінальних правопорушень, належать особи які:

- A. зловживають алкоголем;
- B. схильні до хуліганських дій;
- C. схильні до провокування конфліктів;
- D. мають непогашену судимість за насильницькі кримінальні правопорушення.

6. Який із перелічених кримінальних правопорушень не відносять до насильницької злочинності?

- A. грабіж (ч.1 ст. 186 КК України);
- B. зґвалтування (ст. 152 КК України);
- C. умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України);
- D. умисне вбивство (ст. 115 КК України).

7. Ціна насильницької злочинності – це:

- A. характер і обсяг заподіяної насильницькими кримінальними правопорушеннями матеріальної та іншої шкоди, включаючи витрати держави і суспільства на протидію їй;
- B. співвідношення між групами й видами насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених різними категоріями правопорушників;
- C. матеріальна та інша шкода заподіяна, державі у зв'язку із вчиненням насильницьких кримінальних правопорушень;
- D. витрати держави і суспільства на боротьбу із насильницькою злочинністю.

8. За територіальним критерієм, до заходів протидії насильницькій злочинності не належать заходи:

- A. міждержавні;
- B. середньоазіатські;
- C. регіональні;
- D. міжрегіональні.

Завдання

Завдання 1

На території України у 2024 році вчинено 52 129 кримінальних правопорушень у виді умисного вбивства. У 2022 році цей показник складав 21 460 кримінальних правопорушень, а у 2023 році – 36 586 кримінальних правопорушень даного виду. Визначте темп абсолютного росту цього кримінального правопорушення за вказаний період.

Завдання 2

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 80 054 випадки насильницької злочинності. У 2023 році – 63 766, а у 2022 році – 43 199 випадків насильницької злочинності. Визначте за допомогою ланцюгового та базисного методів динаміку насильницької злочинності за цей період.

Завдання 3

Зробіть SWOT-аналіз протидії насильницькій злочинності.

Завдання 4

Проаналізуйте рівень насильницької злочинності за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії насильницькій злочинності на наступний рік.

Завдання 5

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Близько 17:00-17:30 год. громадянка Т., під час спільного вживання алкогольних напоїв із громадянином А., мала умисел на умисне протиправне заподіяння смерті останньому.

Реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на умисне вбивство громадянина А., усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій та перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, громадянка Т. запропонувала А. вийти разом із нею з кухні до іншої кімнати зазначеної квартири. Зачинивши за собою двері вказаної кімнати, тримаючи у лівій руці власний столовий ніж, Т. завдала ним один удар у правий бік тулуба А., у ділянку печінки, при цьому усвідомлюючи, що завдає удар у життєво важливий орган – печінку. Від завданого удару А. обперся об стіну та присів. Продовжуючи реалізовувати свій злочинний умисел, спрямований на умисне вбивство, Т. завдав другий удар тим самим ножем у ділянку правої сторони грудної клітини потерпілого, при цьому притискаючи його до стіни.

Т. – українка, громадянка України, проживає у с. Карла Лібкнехта Дніпропетровського району Дніпропетровської області, має середню освіту, одружена, інвалідності немає, має на утриманні неповнолітніх дітей, раніше не судима відповідно до ст. 89 КК України.

Завдання 6

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році було зареєстровано 2807 кримінальних правопорушень у виді домашнього насильства. У 2023 році – 2705, а у 2022 році – 1496 кримінальних правопорушень. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку цього кримінального правопорушення за вказаний період.

Завдання 7

Проаналізуйте механізм індивідуальної злочинної поведінки особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення у виді домашнього насильства.

Завдання 8

Проаналізуйте рівень кримінальних правопорушень у виді домашнього насильства за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії домашньому насильству на наступний рік.

Завдання 9

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 4487 випадків сімейно-побутової злочинності. У 2023 році – 4137, а у 2022 році – 2619 випадків сімейно-побутової злочинності. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку сімейно-побутової злочинності за цей період.

Завдання 10

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Громадянин Л., в період часу з 19 березня 2020 року по 28 квітня 2020 року, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння по місцю свого проживання, маючи прямий умисел на заподіяння фізичного та психологічного страждання на ґрунті особистих неприязних відносин, систематично вчиняв фізичне та психологічне насильство щодо своєї доньки Д., що призвело до її фізичних та психологічних страждань, емоційної залежності та погіршило якість життя потерпілої.

Л. – українець, громадянин України, 1963 року народження, уродженець м. Кам'янка Львівської області, має середню освіту, раніше не судимий.

Література

1. Довгунь К. Досвід США та Канади у сфері запобігання і протидії домашньому насильству. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 111-114.

2. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 223-232.
3. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 240-251.
4. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 271-281.
5. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 175-182.
6. Кримінологія : академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 267-286.
7. Кримінологія: навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ: НАВС, 2023. 50 с.
8. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
9. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.
10. Продан Т.В. Механізм запобігання жіночій насильницькій злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 203-208.
11. Продан Т.В. Протидія домашньому насильству: досвід зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 296-298.
12. Продан Т.В., Ющик О.І. Стан кримінальних правопорушень у вигляді домашнього насильства. *Юридичний вісник*. 2021. № 4. С. 72-79.

Тема 2.3. Наркозлочинність та кіберзлочинність

Питання

1. Кримінологічна характеристика наркоманії та незаконного обігу наркотичних засобів.
2. Детермінанти кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків.
3. Протидія наркоманії та незаконному обігу наркотичних засобів.
4. Стан кіберзлочинності в Україні.
5. Причини та умови кіберзлочинності.
6. Характеристика осіб, які вчиняють кіберзлочини.
7. Протидія кіберзлочинності.

Тести

1. Кіберзлочинність – це:

- А. незаконне використання інсайдерської інформації;
- В. вчинення шахрайських дій з фінансовими ресурсами;
- С. історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, яке являє собою систему реальних і конкретних кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням сучасних інформаційних технологій та засобів комп'ютерної техніки, які вчинені на певній території за певний період часу;
- Д. незаконне тиражування і розповсюдження програм на портативних носіях інформації.

2. Структура кіберзлочинності – це:

- А. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами комп'ютерних кримінальних правопорушень, вчинених у конкретних умовах

місця (території) та часу, з урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;

В. співвідношення між складовими видами кіберзлочинності у часі;

С. поширеність кримінально протиправних проявів за визначальних ознак кіберзлочинності та осіб, які їх вчиняють;

Д. вчинення у конкретних умовах простору (території) та часу кіберзлочинів.

3. За територіальним критерієм, до заходів протидії кіберзлочинності не належать заходи:

А. міждержавні;

В. регіональні;

С. міжрегіональні;

Д. міжпроцесорні.

4. Наркозлочинність – це:

А. діяльність, мета якої – вирощування наркотичних речовин;

В. законна діяльність по збуту наркотичних речовин;

С. злочинна діяльність, мета якої – завдати шкоду здоров'ю населення;

Д. широкомасштабна кримінально протиправна діяльність у сфері незаконного обігу наркотиків, що здійснюється як одноособово, так і високоорганізованими злочинними угрупованнями, у вигляді промислу.

5. Структура наркозлочинності – це:

А. вчинення наркозлочинів у конкретних умовах простору (території) та часу;

В. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами злочинів пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, у конкретних умовах місця (території) та часу, з урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;

С. співвідношення між складовими видами наркозлочинних проявів у часі;

D. поширеність кримінально протиправних проявів за визначальних ознак наркозлочинності та осіб, які їх вчиняють;

6. До ознак наркозлочинності не належить:

A. надприбутковість злочинного промислу;

B. насильницький характер діяльності;

C. високий рівень організації злочинних формувань;

D. масштабність незаконних дій з наркотиками.

7. За територіальним критерієм, до заходів протидії наркозлочинності не належать заходи:

A. загальнодержавні;

B. міждержавні;

C. регіональні;

D. конфесійні.

8. Яка з перерахованих найбільша кількість кримінальних правопорушень вчиняється особами з наркотичною залежністю?

A. насильницькі, корисливі і корисливо-насильницькі;

B. корисливі і корисливо-насильницькі, проти виборчих прав громадян;

C. корисливо-насильницькі, проти виборчих прав громадян, проти безпеки руху та експлуатації транспорту;

D. проти безпеки виробництва, проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Завдання

Завдання 1

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 840 кримінальних правопорушень у виді посіву або вирощування

снотворного маку чи конопель. У 2023 році – 1013 кримінальних правопорушень, а у 2022 році – 1712 кримінальних правопорушень. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку кримінального правопорушення у виді посіву або вирощування снотворного маку чи конопель за цей період.

Завдання 2

Проаналізуйте механізм індивідуальної злочинної поведінки особи, яка вчиняє наркозлочини.

Завдання 3

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 30 866 випадків наркозлочинів. У 2023 році – 39 124 наркозлочинів, а у 2022 році – 34 398 наркозлочинів. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку наркозлочинності за цей період.

Завдання 4

Проаналізуйте рівень наркозлочинності за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії наркозлочинності на наступний рік.

Завдання 5

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

На початку квітня 2022 року громадянин Б., перебуваючи за місцем свого проживання на земельній ділянці, висіяв насіння конопель, маючи намір незаконно вирощувати їх для подальшого особистого вживання без мети збуту.

Продовжуючи свою кримінально протиправну діяльність, протягом квітня-червня 2022 року громадянин Б. доглядав за рослинами конопель у кількості 24 штук шляхом поливу та прополювання навколо зазначених рослин

із метою доведення їх до стадії дозрівання, тобто здійснював незаконне вирощування 24 рослин конопель для власного вживання без мети збуту.

Б. – українець, громадянин України, має середню освіту, не працює, не одружений, інвалідності немає, на утриманні неповнолітніх дітей та осіб похилого віку не має, раніше не судимий.

Завдання 6

Проаналізуйте та порівняйте стан кіберзлочинності в Україні та в світі, використовуючи дані Департаменту кіберполіції Національної поліції України, CEERT-UA, INTERPOL.

Завдання 7

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 4055 кіберзлочинів. У 2023 році – 3841 кіберзлочинів, а у 2022 році – 3415 кіберзлочинів. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку кіберзлочинності.

Завдання 8

Проаналізуйте рівень кіберзлочинності за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії кіберзлочинності на наступний рік.

Завдання 9

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

Громадянин К., використовуючи власний персональний ноутбук марки GAMEMAX Starlight та шкідливий програмний засіб під назвою «PrivateKeeper», у період з 19 листопада 2019 року по 09 лютого 2020 року здійснив несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи – інтернет-платформи «MEGOGO», що належить ТОВ «Мегого». Унаслідок своїх

дій К. отримав персональні дані облікових записів користувачів ТОВ «Мегого» у загальній кількості 22 120 записів, зокрема адреси електронної пошти, мобільні телефонні номери та паролі користувачів, які є ідентифікаторами, що застосовуються для користування вебсайтом «MEGOGO» і необхідні для авторизації в облікових записах.

К. – уродженець м. Рені, Ренійського району Одеської області, українець, громадянин України, неодружений, має вищу освіту, офіційно працевлаштований, на утриманні має осіб похилого віку, раніше не судимий.

Завдання 10

Зробіть SWOT-аналіз протидії кіберзлочинності.

Література

1. Богатирьов І. Проблема наркозлочинності в умовах воєнного стану в Україні: протидія та запобігання. *Публічне право*. 2023. № 3 (51). С. 93-99.
2. Гладкова Є.О., Щербакова А.К. Феномен наркозлочинності в сучасній Україні. *Право.и*. 2022. № 1. С. 79-85.
3. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 278-295.
4. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 298-315.
5. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 341-392.
6. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого

діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 194-214.

7. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.

8. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро: ФПК, 2020. 150 с.

9. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

10.Продан Т.В. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 415-417.

11.Ступник Я.В., Шаранич С.С. Сучасна політика протидії наркозлочинності в Україні. *Visegrad journal on human rights*. 2022. № 2. С 138-143.

12.Харитоненко І.О. Феномен кіберзлочинності в сучасній кримінологічній теорії. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 401-404.

Тема 2.4. Корислива та пенітенціарна злочинність

Питання

1. Корислива злочинність: поняття, види та стан.
2. Причини і умови корисливої злочинності.
3. Особа злочинця, що вчиняє корисливі кримінальні правопорушення.
4. Протидія корисливій злочинності.
5. Стан пенітенціарної злочинності в Україні.
6. Детермінанти пенітенціарної злочинності.
7. Характеристика осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в місцях несвободи.

8. Протидія пенітенціарній злочинності.

Тести

1. Корислива злочинність – це:

- А. вчинення кримінальних правопорушень на замовлення, з метою отримання грошової винагороди;
- В. вчинення протиправних дій для досягнення суспільної користі;
- С. історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, яке являє собою систему реальних і конкретних кримінальних правопорушень, метою яких є безкоштовне задоволення майнових потреб, на певній території за певний період часу;
- Д. сукупність вчинених на певній території за певний період часу кримінальних правопорушень, метою яких є безкоштовне задоволення духовних потреб.

2. Структура корисливої злочинності – це:

- А. її склад, поширеність та співвідношення між складовими видами кримінальних правопорушень, вчинених із корисливою метою, у конкретних умовах місця (території) та часу, з урахуванням характерних ознак кримінально протиправних діянь і осіб, що їх вчиняють;
- В. співвідношення між складовими видами злочинних проявів у часі, вчинених із корисливою метою;
- С. поширеність злочинних проявів за визначальних ознак корисливої злочинності та осіб, які їх вчиняють;
- Д. вчинення у конкретних умовах простору (території) та часу корисливих кримінальних правопорушень.

3. Основними причинами корисливої злочинності є:

- А. матеріальний нестаток;
- В. криміногенна роль матеріального і соціального розшарування суспільства;

- С. ослаблення соціально-правового та державного контролю за економічною діяльністю;
- Д. сукупність усього вищезазначеного.

4. До корисливої та корисливо-наси́льницької злочинності не належить:

- А. грабіж;
- В. розбій;
- С. терористичний акт;
- Д. вимагання.

5. Корисливо-наси́льницькою злочинністю вважається:

- А. крадіжка;
- В. розбій;
- С. бандитизм;
- Д. грабіж.

6. Ціна корисливої злочинності – це:

- А. характер і обсяг заподіяної корисливими кримінальними правопорушеннями матеріальної та іншої шкоди, включаючи витрати держави і суспільства на протидію їй;
- В. співвідношення між групами й видами корисливих кримінальних правопорушень, вчинених різними категоріями правопорушників;
- С. сукупність корисливих кримінальних правопорушень, які не ввійшли у процесі аналізу злочинності до статистичних даних;
- Д. витрати держави і суспільства на боротьбу з корисливою злочинністю.

7. За територіальним критерієм, до заходів протидії корисливій злочинності не відносять заходи:

- А. етнічні;
- В. загальнодержавні;

С. міжрегіональні;

Д. регіональні.

Завдання

Завдання 1

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 64 720 кримінальних правопорушень у виді шахрайства. У 2023 році – 82 085, а у 2022 році – 31 937 кримінальних правопорушень. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку кримінального правопорушення у виді шахрайства за цей період.

Завдання 2

Проаналізуйте механізм індивідуальної злочинної поведінки особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення у виді шахрайства.

Завдання 3

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури, у 2024 році зареєстровано 132 910 випадків корисливої злочинності. У 2023 році – 178 902 випадків, а у 2022 році – 113 137 випадків корисливої злочинності. Визначте за допомогою ланцюгового та бизисного методів динаміку корисливої злочинності за цей період.

Завдання 4

Проаналізуйте рівень корисливої злочинності за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії корисливій злочинності на наступний рік.

Завдання 5

Аналізуючи наведений приклад, визначте, чи всі ознаки, що характеризують особу злочинця, відображені в ньому.

20 серпня 2021 року громадянин О. призначив зустріч громадянину В. біля магазину «Універсам». Після зустрічі вони разом попрямували в бік села Розсошенці Полтавського району. В лісопосадці поблизу торгового центру «Епіцентр» до них приєднався громадянин А., який діяв за попередньою змовою з О.

О. та А. почали завдавати потерпілому В. численні удари руками та ногами в ділянку тулуба та голови, внаслідок чого спричинили йому тілесні ушкодження у вигляді синця, саден шкіри та крововиливів у ділянки голови, шиї, верхніх і нижніх кінцівок, які, за висновком судово-медичної експертизи, кваліфікуються як легкі тілесні ушкодження.

Після цього громадянин О., діючи умисно та безпідставно, висунув вимогу до В. визнати за собою неіснуючий борг у розмірі 5000 гривень і передати йому зазначену суму коштів. При цьому О. погрожував потерпілому застосуванням фізичного насильства, що потерпілий сприйняв як реальну загрозу своєму життю і здоров'ю.

О. – уродженець Грузії, азербайджанець, громадянин України, має середню освіту, не працює, раніше не судимий.

Завдання 6

Проаналізуйте рівень пенітенціарної злочинності відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України за останні 3 роки та визначте її тенденції. Зробіть порівняльний аналіз пенітенціарної злочинності в Україні та в одній із країн Європейського Союзу.

Завдання 7

Проаналізуйте динаміку пенітенціарної злочинності шляхом ланцюгового та базисного методів за останні 3 роки та складіть проєкт загальнодержавної програми протидії пенітенціарній злочинності на наступний рік.

Завдання 8

Зробіть SWOT-аналіз протидії пенітенціарній злочинності.

Література

1. Богатирьов А.І. Антикриміногенний вплив на злочинність у місцях несповоди України : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 432 с.
2. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. С. 300-310.
3. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. С. 320-335.
4. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 546-573.
5. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт. ; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. С. 310-320
6. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. ред. доктора юрид. наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. С. 287-300.
7. Кримінологія: навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
8. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
9. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

10. Лефтеров Л.В. Запобігання підрозділами Національної поліції шахрайству, що вчиняється з використанням засобів електронних комунікацій : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса : ОДУВС, 2019. 284 с.
11. Острогляд О.І. Кримінологічна характеристика та запобігання корисливим злочинам проти власності у великому місті Причорноморського регіону. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 89-94.
12. Пенітенціарна кримінологія : підручник / І.Г. Богатирьов, А.В. Боровик, О.М. Джужа та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою: резолюція Генеральної асамблеї ООН від 29 листопада 1985 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_114_2
2. Європейська конвенція щодо відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів: конвенція Ради Європи від 24 листопада 1983 р. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_319
3. Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України від 19 грудня 2017 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй «Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин» від 20 грудня 1988 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй: «Проти транснаціональної організованої злочинності». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text
7. Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
8. Конвенція Ради Європи: «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

10. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх URL : <https://zakon.rada.gov.ua>

11. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>

12. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

13. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07 грудня 2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

14. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15 лютого 1995 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

16. Про пробацію: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 160-VIII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-19>

17. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17 березня 2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>

18. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 року № 1835-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>

Література

Основна

1. Кримінологія : підручник / В.С. Ковальський Г.С. Семаков, О.М. Костенко. Київ : Юрінком, 2017. 344 с.
2. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
3. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін. Харків : Право, 2021. 384 с.
4. Кримінологія : підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с.
5. Кримінологія. Академічний курс / кол. авт.; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ : «Кондо», 2018. 588 с.
6. Кримінологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів / Тупчієнко Д.Л. ЦУЛ, 2020. 240 с.
7. Кримінологія: академічний підручник / Богатирьов І.Г., Гусар Л.В., Колб О.Г, Тома М.Г. та ін. ; за заг. Ред. Доктора юрид. Наук, професора, заслуженого діяча наук і техніки України Богатирьова І.Г. Чернівці : Технодрук, 2020. 336 с.
8. Кримінологія : навчальний посібник / Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, Т.В. Бурлака, Е.В. Расюк та ін. Київ : НАВС, 2023. 50 с.
9. Кримінологія : навчальний посібник-практикум / С.А. Шалгунова, А.М. Орлеан, О.С. Скок та ін. Дніпро : ФПК, 2020. 150 с.
10. Кримінологія : підручник / Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисодєд та ін.; за заг. ред. Б.М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 384 с.

Додаткова

1. Cherniei, V., Cherniavskyi, S., Dzhuzha, A., & Babanina, V. Combating credit fraud: experience of Ukraine and some other European Countries. *Amazonia Investiga*, No. 10 (42). 2021. P. 93-102.
2. Criminology: The Essentials Taschenbuch / Anthony Walsh, Cody Jorgensen. 2020, 416 p.
3. Gryshchenko I., Yerma O., Ovcharenko R., Prodan T., Hadzhiieva A.B. Public Control and Crime Prevention: Interaction at the State and Regional Levels. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16, No. 03, July-September 2024. P. 763-778.
4. Introduction to Criminology: Theories, Methods, and Criminal Behavior Loseblattsammlung / Frank E. Hagan, Leah E. Daigle, 2019. 520 p.
5. Introduction to Forensic Psychology: Research and Application / Ph.D. Bartol, Curt R., Ph.D. Bartol, Anne M. 2021, 708 p.
6. Olexandr M. Dzhuzha, Vitaly V. Vasylevych, Bohdan M. Telefanko & Nataliia E. Filipenko. Criminological principles of crime prevention in the field of physical culture and sports of Ukraine. *DIXI*, vol. 23, n°. 2, julio-diciembre. 2021. P. 1-14.
7. Zharovska H.P, Yuschyk O.I., Husar L.V., Prodan T.V., Stratiy O.V. Means of individual counteraction to domestic violence against pregnant women. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. Vol 10 № 4 July 2021. P. 16-31.
8. Андрушко А. В. Теоретико-прикладні засади запобігання та протидії злочинам проти волі, честі та гідності особи : монографія. Київ : Ваіте, 2020. 560 с.
9. Блажівський Є.М. Моніторинг протидії злочинності в Україні : монографія. Харків : Золота миля, 2020. 378 с.
10. Богатирьов А.І. Антикриміногенний вплив на злочинність у місцях несвободи України : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 432 с.

- 11.Богатирьов І. Проблема наркозлочинності в умовах воєнного стану в Україні: протидія та запобігання. *Публічне право*. 2023. № 3 (51). С. 93-99.
- 12.Василевич В.В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с.
- 13.Гладкова Є.О., Щербакова А.К. Феномен наркозлочинності в сучасній Україні. *Право.ua*. 2022. № 1. С. 79-85.
- 14.Головкін Б.М. Про детермінацію злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 274-280.
- 15.Гусар Л.В. Біологічна концепція Чезаре Ломброзо. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С.249-253.
- 16.Гусар Л.В. Побудова пошукового портрета серійного злочинця. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 4. С.110-115.
- 17.Довгунь К. Досвід США та Канади у сфері запобігання і протидії домашньому насильству. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 111-114.
- 18.Етіологія злочину : Теорії, аналіз, результат : монографія / Сергій Нежурбіда. Чернівці : Друк Арт, 2013. 432 с.
- 19.Кацавець Р.С. Психологія особистості: навч. посіб. Київ : Алерта, 2021. 134 с.
- 20.Костенко О.М. У світлі соціального натуралізму (вибране): вибрані твори. Київ : Паливода А.В., 2020. 812 с.
- 21.Косяченко К.Е. Окремі напрямки взаємодії неурядових організацій зі Службою Безпеки України у сфері протидії злочинності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2024 № 67. С. 48-51.
- 22.Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : матеріали міжвузів. наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 берез. 2019 р.) / [редкол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарєв, С.С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 341 с.

23.Кримінологія: історія та колаборантно-воєнні злочини в сучасній Україні : навчальний посібник / Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П. Ліра-К. 2023, 350 с.

24.Кримінологія : навч.-метод. посібник / Г.З. Яремко, Н.І. Устрицька. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 144 с.

25.Лефтеров Л.В. Запобігання підрозділами Національної поліції шахрайству, що вчиняється з використанням засобів електронних комунікацій : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса : ОДУВС, 2019. 284 с.

26.Макаренко Н.К. Запобігання професійній злочинності в Україні. Київ, 2021. 455 с.

27.Острогляд О.І. Кримінологічна характеристика та запобігання корисливим злочинам проти власності у великому місті Причорноморського регіону. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 89-94.

28.Пенітенціарна кримінологія : підручник / І.Г. Богатирьов, А.В. Боровик, О.М. Джужа та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 464 с.

29.Продан Т.В. Актуальні питання протидії торгівлі людьми. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 443-445.

30.Продан Т.В. Кримінальна агресія як реакція на домашнє насильство. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 199-203.

31.Продан Т.В. Кримінологічна характеристика жіночої насильницької злочинності в Україні : Монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. 284 с.

32.Продан Т.В. Кримінологічна характеристика кіберзлочинності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 415-417.

33.Продан Т.В. Механізм запобігання жіночій насильницькій злочинності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 203-208.

34.Продан Т.В. Протидія домашньому насильству: досвід зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 296-298.

35.Продан Т.В. Фактори, що впливають на формування злочинної поведінки жінок. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 260-263.

- 36.Продан Т.В., Ющик О.І. Стан кримінальних правопорушень у вигляді домашнього насильства. *Юридичний вісник*. 2021. № 4. С. 72-79.
- 37.Скок О.С., Шевченко Т.В. Наркозлочинність в Україні: стан та динаміка за 2015-2020 роки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2 (111). С. 219-226.
- 38.Ступник Я.В., Шаранич С.С. Сучасна політика протидії наркозлочинності в Україні. *Visegrad journal on human rights*. 2022. № 2. С 138-143.
- 39.Тимошенко В.І., Шакур В.І. Теоретичні основи кримінології : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 240 с.
- 40.Ткаченко І.М. Рецидивна злочинність серед жінок. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 218-223.
- 41.Трепак В.М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 442 с.
- 42.Філіппов С.О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України : монографія / С. О. Філіппов. Одеса : Фенікс, 2019. 452 с.
- 43.Фріс П.Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В.П. 2021. 389 с.
44. Харитоненко І.О. Феномен кіберзлочинності в сучасній кримінологічній теорії. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 401-404.
- 45.Черевко К.О. Призонізація як фактор кримінального радикалізму серед засуджених до позбавлення волі. *Вісник Кримінологічної Асоціації України*. 2023. № 2 (29) С. 127-135.
- 46.Шпиталенко Г.А., Мельничук Д.П., Богоявленська Ю.В. Соціальна природа злочинності: історичний та ґносеологічний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 356-361.

Інформаційні ресурси

1. «LEX» – Правовий портал України. URL : <http://ukr-pravo.at.ua/>
2. Генеральна прокуратура України. URL :
<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>
3. Державний комітет статистики України. URL :
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Економіко-правова бібліотека. URL : <http://vuzlib.net/>
5. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL :
<http://pravoznavec.com.ua/>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL :
<https://reyestr.court.gov.ua/>
7. Законодавство України (сайт ВРУ). URL :
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
8. Ліга Закон. URL : <http://www.ligazakon.ua/>
9. Міністерство внутрішніх справ України. URL : <http://mvs.gov.ua/>
10. Міністерство юстиції України. URL : <https://minjust.gov.ua/>
11. Правова система Нормативні акти України. URL : <http://nau.kiev.ua/>
12. Студентський юридичний портал України. URL : <http://the-law.at.ua/>
13. Судова влада України. URL :
https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/
14. Сайт Європейського суду з прав людини. URL :
<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
15. Сайт Конституційного Суду України. URL : <http://www.ccu.gov.ua/>
16. Сайт Верховного Суду. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
17. Сайт Вищого антикорупційного суду. URL :
<https://hcac.court.gov.ua/hcac/>

Навчальне видання

Продан Тетяна Василівна

Гусар Леся Віталіївна

КРИМІНОЛОГІЯ

Навчально-методичний посібник

Літературне редагування – **О.В. Колодій**

Підписано до друку _____. Формат 60х84/16.

Електронне видання.

Умов.-друк. арк. 6,9. Обл.-вид. арк. 7,4. Зам. ____

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2. e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.